



Universiteit Antwerpen
Faculteit Sociale Wetenschappen

MASTERPROEF

Academiejaar 2021 – 2022

THE FLOOR IS YOURS! ACTOR BIAS IN VLAAMSE MEDIA

EEN COMPARATIEVE INHOUDSANALYSE OVER KERNENERGIE TUSSEN 2017 – 2021

Marie Hofmans

Master in de Politieke Communicatie

Promotor: Prof. dr. K. De Swert

Medebeoordelaar: Prof. dr. J. Sevenans

Masterproef voorgelegd met het oog op het behalen van de graad van
Master in de Politieke Communicatie

Studentnummer 20202584

‘What is considered “alternative” at a certain point in time could be defined as mainstream at another point in time’

(Bailey, Cammaerts, & Carpentier, 2007, p.6)

Abstract

Alternative news media are based called 'alternative', because they form, as it were, an alternative to the mainstream media. The alternative media have a different approach than their average (mainstream) counterpart. This allows them to make different choices regarding, for example, actors and perspective that they allow to have a say in the media. In order to discover to what extent these two forms of media differ or perhaps even show similarities, this study empirically examined these both forms in a comparative perspective. In so doing, we have started sampling news items published by the alternative media as well as the mainstream media on the topic of 'nuclear energy' in Flanders (Belgium). After applying a categorization into types of actors, this thesis looked at which actors and viewpoints are featured in each type of media. The comparison stemming from this helps us to determine to what extent there is actor bias in the Flemish media, or better to say, to what extent the Flemish media report in a prejudiced manner. Overall, this study has discovered that the role and impact of alternative media is not negligible, especially when it concerns their choices regarding the actors that they choose to give a stage and platform to express their opinions concerning certain themes. In other words, alternative media tend to have an impact on the public due to their choices of actors who they select to allow to have the word, depending on the topic concerned which also relates to their own political colour and choices.

Sleutelbegrippen: journalistiek, actor bias, kernenergie, alternatieve media, mainstream media, media bias

Voorwoord

Met het schrijven van deze masterproef heb ik de verworven kennis en vaardigheden uit de masteropleiding Politieke Communicatie kunnen samenbrengen in één enkel onderzoek, waarin de facetten van de opleiding terugkomen. Toch is het verweven van kennis één ding en het produceren ervan een heel andere uitdaging van een hogere orde. Het proces hiertoe was zeer uitdagend.

Graag richt ik een woord van dank aan een aantal personen die hun bijdrage hebben geleverd aan dit proces. Eerst en vooral wil ik graag mijn promotor Knut De Swert bedanken voor zijn begeleiding doorheen het onderzoek. Zijn feedback heeft me steeds in de juiste richting geholpen, vooral wanneer ik het gevoel had dat ik door de bomen het bos niet meer zag. Ik heb niet alleen veel van zijn feedback en intellectuele uitdagingen geleerd tijdens onze gesprekken, maar ook van de momenten waarop hij mij stimuleerde om moed te tonen en beslissingen te nemen in mijn onderzoek.

Verder wil ik alle andere docenten van deze opleiding bedanken voor de bagage die ze me hebben meegegeven aan kennis om een doordachte persoon te worden. De competenties die ik tijdens deze opleiding heb geleerd, hebben van mij namelijk een rijpere persoon gemaakt die nu heel anders tegen de wereld en samenleving aankijkt dan een jaar geleden toen ik nog met deze opleiding moest beginnen.

Tot slot dank ik uitdrukkelijk mijn ouders. Zij zijn mijn trouwste supporters doorheen de opleiding. Samen met mijn broers en vrienden staan ze steeds voor me klaar en blijven ze me aanmoedigen. Ook wil ik een welgemeende dankjewel betuigen aan Paulien Maes als testcodeur en aan Paulien Van Aert voor het nalezen van de scriptie en het leveren van waardevolle feedback. Ook dank ik Elke Nys voor de interessante brainstromsessies tijdens de koffiepauzes.

Voorts rest mij nog om u, als de lezer van dit werk, veel leesplezier te wensen met het lezen van mijn masterproef.

Inhoud

Abstract	3
Voorwoord	4
Lijst met figuren en tabellen	7
1 Inleiding.....	8
2 Literatuuronderzoek	11
2.1 Media en democratie	11
2.2 Media en ideologie	15
2.3 Mainstream <i>versus</i> alternatieve media	17
2.3.1 Mainstream media.....	18
I Pers	19
II Televisiejournals	20
2.3.2 Alternatieve media	21
2.4 Media bias.....	23
2.4.1 Actoren in media bias	25
2.5 Kernenergie in de media.....	27
3 Methode.....	28
3.1 Case selectie en steekproef	29
3.2 Steekproef.....	31
3.3 Codeboek.....	33
3.4 Actordiversiteit.....	34
3.5 Betrouwbaarheid.....	35
4 Resultaten.....	35
4.1 Subthema's kernenergie.....	36
4.2 Actordiversiteit.....	37
4.3 Standpuntdiversiteit	46
5 Conclusie en discussie	49
6 Referentielijst	54

Bijlagen.....	62
Bijlage 1	62
Appendices	63
Appendix A. Intercodeurbetrouwbaarheid	63
Appendix B. Codeboek	64
Appendix C. Verdeling nieuwsitems per jaar	71

Lijst met figuren en tabellen

Figuur 1 De rol van nieuwsmedia in democratie (Asp, 2007)	14
Figuur 2 Vijf niveaus voor inhoudelijke convergentie (Shoemaker & Reese, 2013).....	17
Figuur 3 Classificatie van actoren over de thema's heen (Beckers & Van Aelst, 2019).....	26
Figuur 4 Neutraliteit geschreven pers	48
Tabel 1 Vier democratische modellen en hun implicaties voor journalistiek	12
Tabel 2 Geselecteerde media	29
Tabel 3 Steekproefitems kernenergie	32
Tabel 4 Subthema's kernenergie (N=473)	36
Tabel 5 Gunstigheid vermelding politieke actoren alternatieve media	38
Tabel 6 Kruistabel partij*medium	40
Tabel 7 Overzicht percentage actoren items kernenergie.....	43
Tabel 8 Actordiversiteit.....	46
Tabel 9 Percentage voorstanders nieuwsartikelen	48

1 Inleiding

Met de opkomst van het internet en de bijbehorende technologische ontwikkelingen is de interconnectiviteit tussen mensen over de hele wereld ongekend toegenomen. De ontwikkeling heeft ook gezorgd voor een toenemende verspreiding van digitale en sociale media (Van Aelst et al., 2017). Deze evolutie heeft grote uitdagingen meegebracht voor traditionele nieuwsmedia en het vertrouwen van burgers in deze media (Strömbäck et al., 2020). Zo worden traditionele of ‘mainstream’ media steeds meer geconfronteerd met concurrerende kanalen die de klassieke media als partijdig of onbetrouwbaar beschouwen. Hoewel opvattingen over het algemeen dalende vertrouwen in de media overdreven zijn, kan echter wel gesteld worden dat het vertrouwen in nieuwsmedia in ieder geval fragiel is (Hanitzsch, Van Dalen, & Steindl, 2018; Strömbäck et al., 2020).

Hoewel het Vlaamse (mainstream) medialandschap wordt gedomineerd door enkele grote mediahuizen (VRM, 2021), hebben we tegenwoordig ook te maken met alternatieve nieuwsmedia. Alternatieve media laten vaak andere geluiden horen die we normaliter niet in de klassieke media te horen of te zien krijgen. Hoewel er geen eenduidige definitie van het concept ‘alternatieve media’ voorhanden is, worden deze media gezien als nieuwskanalen die geproduceerd worden buiten de reguliere media-instellingen en netwerken. Ze positioneren zich vaak als de media van protestgroepen, dissidenten, marginale stemmen, en zelfs fans en hobbyisten (Atton, 2007). Het nieuwe karakter van deze alternatieve media kan dus vergaande gevolgen hebben voor de berichtgeving. Zo valt te denken aan onder meer de verantwoordelijkheid en onafhankelijkheid van zulke media die klaarblijkelijk van de traditionele tegenhanger verschillen. Alternatieve media leggen bijvoorbeeld andere klemtonen in hun berichtgeving of zetten zich af tegen reguliere media. Daarnaast zijn deze media anders georganiseerd en werken ze volgens verschillende routines waarbij ze losstaan van de reguliere marktwerking en -druk (Buyens & Van Aelst, 2021a). Dit leidt ertoe dat ze geen verantwoording moeten afleggen aan adverteerders rond de keuzes die zij maken, wat wel het geval is bij commerciële media (Buyens, 2019). Alternatieve nieuwsmedia vormen dus als het ware een aanvulling op de mainstream media.

Dergelijke verschillen in inhoudelijke keuzes hebben op hun beurt weer invloed op de diversiteit van de berichtgeving. Het spreekt dus voor zich dat diverse factoren invloed uitoefenen op de mate van vooringenomenheid van berichtgeving. Als we van vooringenomenheid ofwel ‘bias’ spreken, zoals dat in het Engels wordt aangeduid, dan moeten we in eerste instantie een algemene beschrijving voor dit begrip formuleren, om nadien media bias verder te (kunnen) behandelen. Volgens het woordenboek *Van Dale* betekent bias, letterlijk vertaald, ‘vooordeel’, ‘bevooroordeeld maken’ en

‘vooringenomenheid’ (Van Dale, n.d.). Gereflecteerd op media bias, impliceert deze betekenis een vertekend beeld van (nieuws)media. Doorheen het vervolg van deze masterproef, zal er afwisselend gebruik worden gemaakt van media bias, bias, eenzijdigheid, vooringenomenheid of partijdigheid. Lee (2005) definieert bias in nieuwsmedia als “any form of preferential and unbalanced treatment, or favouritism, toward a political or social issue... or political party” (p.45). In dit onderzoek wordt de focus gelegd op actor bias (Entman, 2007). Echter zullen we ook de andere vormen van bias de revue laten passeren om onze keuze verder te staven. Het volstaat echter voor nu om op te merken dat we bias in ieder geval op verschillende niveaus kunnen tegenkomen.

In de literatuur wordt een onderscheid gemaakt tussen de verschillende niveaus waarop vooringenomenheid ofwel bias kan voorkomen. Op het eerste niveau kunnen mediabedrijven ervoor kiezen om alleen verhalen te bestrijken die hun standpunten versterken. Het Belgisch mediasysteem wordt namelijk door Hallin en Mancini (2004) gezien als een voorbeeld van ‘democratisch corporatistisch model’ dat gekenmerkt wordt door politiek parallelisme. Dit laatste betreft de mate en de aard van de banden tussen de media en de politieke partijen of, meer in het algemeen, de mate waarin het mediasysteem de grote politieke verdeeldheid in de samenleving weerspiegelt (Hallin & Mancini, 2004). Op het tweede niveau gaat het om een subtielere wijze van vooringenomenheid, hetgeen de situatie betreft waarin mediahuizen middels selecties louter specifieke stukjes informatie verstrekken (Morstatter, Wu, Yavanoglu, Corman, & Liu, 2018).

Uiteraard is bias niet altijd even goed zichtbaar in de berichtgeving. Het bestaan van bias en de mate ervan is vaak afhankelijk van het onderwerp of het thema dat in de berichtgeving centraal staat. Hoe controversiëler een onderwerp is, des te gekleurder een nieuwsbericht kan zijn. Althans ten minste in de ogen van de lezers die ook hun eigen perceptie erop loslaten. Ook journalisten of redacteurs hebben uiteraard een bepaalde zienswijze die zij bewust of onbewust een rol laten spelen in hun wijze van berichtgeving (Lazaridou & Krestel, 2016). Als we deze overtuiging doortrekken, dan kunnen we stellen dat de alternatieve media het alleenrecht van de klassieke mainstream media heeft doen verwateren. Alternatieve media zijn dan niet *per se* als een concurrent te beschouwen van de mainstream media. Ze hebben zeker wel diversiteit aangebracht in het medialandschap waarin mainstream media voor lange tijd alleen voor het zeggen heeft gehad (Rauch, 2016). De onderlinge verschillen tussen verschillende mediasoorten wordt vooral goed tastbaar met beladen en controversiële thema’s.

Een thema dat nogal een beladen karakter heeft, is ‘kernenergie’ (Van Isterdael, 2021). Dit actueel debat kunnen we gebruiken om de alternatieve met mainstream media te vergelijken en om daaruit een eventuele vooringenomenheid te distilleren. Dat media een uiterst belangrijke rol spelen bij de

nieuwsverslaggeving werd nogmaals aangetoond bij de nucleaire rampen in Tsjernobyl (1986) en Fukushima (2011). Nieuwsmedia zijn voor vele burgers belangrijke bronnen om informatie te vergaren (Mortelmans & Houben, 2004; Williamson, Qayyum, Hider, & Liu, 2012). Bovendien hebben verscheidene onderzoeken aangetoond dat de media invloed uitoefenen op de publieke opinie, acceptatie en risicoperceptie ten opzichte van kerncentrales en nucleaire energie (Hamborg, Donnay, & Gipp, 2019; Kristiansen, 2017; Wahlberg & Sjoberg, 2000).

Hoewel nucleaire energie in 25% van de energieproductie in Europa voorziet (Eurostat, 2022), kleeft er toch een schaduwkant aan het gebruik deze technologie. Onder andere de rampen in Three Mile Island (1979), Tsjernobyl (1986) en Fukushima (2011) veroorzaakten een storm van kritiek en twijfel bij het publiek over het nut en de veiligheid van het gebruik van kerncentrales (Kristiansen, 2017). De manier waarop de risico's van nucleaire energie worden gepubliceerd in de media heeft uiteraard een prominente invloed op de publieke opinie (Wahlberg & Sjoberg, 2000). Dit geldt ook voor België. Kernenergie is een controversieel onderwerp (geworden) in onze samenleving, vooral nu dat de federale overheid van plan is om de twee kerncentrales, Doel 4 en Tihange 3, nog tien jaar langer open te houden en men de kernuitstap blijkbaar niet waar kan maken (De Vadder, 2022). Dit onderwerp is zodoende controversieel te noemen, omdat er ook veel ideologische en principiële beweegredenen aan ten grondslag liggen en het de publieke opinie nogal bezighoudt. We zullen daarom in dit onderzoek bij de berichtgeving rondom dit thema en de mogelijke vertekening ervan stilstaan, zoals we die in de mainstream en alternatieve media tegenkomen.

Door allereerst naar de impact van de media op de democratie te kijken, kunnen we het belang van de bestudering van 'media bias' in het algemeen en de nuancering hiervan in het kader van de voornoemde ontwikkelingen en aardverschuiving in het bijzonder vatten. Media bias is vooral een probleem als bepaalde zienswijzen afwezig blijven in het maatschappelijk debat, wat leidt tot eenzijdigheid. Bias of vooringenomenheid treedt echter niet vanzelf op als een natuurlijk fenomeen. Het is daarom van belang dat we stilstaan bij de nuancering van de soorten 'bias' en respectievelijk bij de soorten actoren. Zodra we middels deze afbakeningen een helder beeld hebben van het fenomeen 'media bias', schetsen we hoe 'kernenergie' reeds wordt voorgesteld in de media en hoe vooringenomen media hierin gepositioneerd zijn.

Zodoende levert ons onderzoek een belangrijke bijdrage aan de literatuur over de diversiteit van mediaoutlets en de wijze waarop dit van invloed is op de manier van berichtgeving vanwege de keuzes die gemaakt worden in de actoren die zij al dan niet aan het woord laten. Met andere woorden, de maatschappelijke relevantie en bijdrage van dit onderzoek is tweezijdig. Enerzijds laat dit onderzoek

zien of en in hoeverre er verschillen bestaan in de manier waarop mediaoutlets, op basis van hun aard, al dan niet verschillende actoren aan het woord laten rond het controversiële en belangrijke onderwerp kernenergie. Hiermee kan men zien dat de aard van een outlet dus uiteindelijk invloed kan uitoefenen op onze perceptie als publiek die media consumeert. Anderzijds is dit onderzoek innovatief omdat het als een van de weinige onderzoeken tot nu toe het onderwerp van ‘kernenergie’ en de wijze waarop hierover aan berichtgeving wordt gedaan aan een nadere analyse onderwerpt.

Dat brengt ons dan bij onze centrale vraag die tot verschillende hypothesen heeft geleid. Het onderzoeken hiervan zal uiteindelijk tot bepaalde bevindingen leiden die in dit onderzoek de revue zullen passeren, gevolgd door een conclusie en discussie omtrent onze bevindingen. Zodoende levert dit onderzoek dan ook een innovatieve bijdrage aan de leemte binnen de bestaande kennis aangaande media bias in Vlaamse media. De voorgaande stappen vormen het opzet van ons onderzoek in deze scriptie. Aan dit onderzoek ligt dan ook de volgende centrale onderzoeksvraag ten grondslag:

In welke mate is er sprake van vooringenomenheid van de Vlaamse media – mainstream en alternatief – in de berichtgeving over kernenergie tussen de jaren 2017 en 2021?

2 Literatuuronderzoek

2.1 Media en democratie

Media worden vaak als de vierde macht beschouwd binnen een goed functionerende democratie (Schultz, 1998). Naast de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht worden dus ook de media geplaatst die controle uitoefenen op deze overheids machten. Daarom is de onpartijdigheid van de media van fundamenteel belang voor een behoorlijk toezicht op deze instanties (Huysse & Hooghe, 2012). Om de relatie tussen de media en democratie beter te kunnen begrijpen, moeten we bij deze onderlinge relatie langer stilstaan. Volgens Napoli (1999) is het garanderen van de inhoudelijke heterogeniteit van het nieuwsaanbod immers een voorwaarde voor een gezond democratisch debat tussen goed geïnformeerde burgers. De democratische rol van de pers moet er daarom in bestaan een breed scala aan actoren en visies toegang te verlenen tot het nieuws, zodat het publiek zelf een eigen mening kan vormen over een bepaald onderwerp (Benson, 2009; Gans, 2011). Het is daarom van essentieel belang om te begrijpen wat we in deze context met het concept ‘democratie’ bedoelen. Zodoende kunnen we in navolging van Jesper Strömbäck (2005) vier modellen van democratie onderscheiden die ieder een andere implicatie met zich meebrengen voor de journalistiek. Volgens hem kan men geen maatstaven en standaarden creëren voor het evalueren van de kwaliteit van het nieuws als men geen begrip heeft ontwikkeld van het concept ‘democratie’ waartegen die maatstaven

en standaarden afgezet kunnen worden. Met andere woorden stelt hij zich de vraag welke normatieve implicaties de verschillende vormen van democratie hebben voor media en journalistiek (Strömbäck, 2005). Om deze vraag te kunnen beantwoorden, onderscheidt hij vier soorten van democratie: ‘procedurele democratie’, ‘competitieve democratie’, ‘participerende democratie’ en ‘deliberatieve democratie’. Ieder model heeft dus een normatieve implicatie voor de journalistiek en berichtgeving, die door Strömbäck (2005) middels Tabel 1 wordt gevisualiseerd.

Tabel 1 Vier democratische modellen en hun implicaties voor journalistiek - een vergelijking (Strömbäck, 2005)

	Procedurele democratie	Competitieve democratie	Participerende democratie	Deliberatieve democratie
onderscheidende en fundamentele normatieve eisen aan de nieuwsjournalistiek	Democratische procedures respecteren; optreden als waakhond of inbraakalarm dat misstanden aan het licht brengt	optreden als waakhond of inbraakalarm dat misstanden aan het licht brengt; aandacht voor de staat van dienst van de ambtsdragers en de platforms van de politieke kandidaten en partijen; aandacht voor de politieke actoren	de burgers de agenda laten bepalen; de belangstelling, de betrokkenheid en de deelname van de burgers aan het openbare leven mobiliseren; zowel aandacht besteden aan het oplossen van problemen; de politiek kaderen als een proces dat in hoofdzaak openstaat voor iedereen en de burgers als actieve subjecten; actieve burgers met elkaar in contact brengen	zich inzetten voor inclusieve discussies; de belangstelling, de betrokkenheid en de deelname van de burgers aan openbare discussies mobiliseren; discussianten met elkaar in contact brengen; openbare discussies bevorderen die worden gekenmerkt door rationaliteit, onpartijdigheid, intellectuele eerlijkheid en gelijkheid

Deze classificatie van de soorten democratie is niet de enige vorm die we kennen. Andere wetenschappers maken namelijk nog andere indelingen, die alsnog in grote lijnen lijken op het model van Strömbäck (2005), al leggen ze wel andere klemtonen. Zo kunnen we verwijzen naar de classificatie van Dannielle Raeijmaekers en Pieter Maesele (2015), waarbij zij een indeling maken tussen het *liberale model*, het *deliberatieve model* en het *agonistische model* (Raeijmaekers & Maesele, 2015).

Liberale democratie houdt zich alleen bezig met de verzoening en aggregatie van voorkeuren die voorafgaand aan politieke interactie zijn gedefinieerd. Deze opvatting impliceert dat de media als het ware de ‘spiegels van een samenleving’ vormen (Raeijmaekers & Maesele, 2015). Liberale democratie heeft betrekking op het meest primaire karakter, van het concept ‘democratie’, namelijk het fungeren van een ideeënmarkt waardoor conflicten en censuur voorkomen kan worden. Dit terwijl deliberatieve democratie een stapje verder gaat en open staat voor voorkeurstransformatie binnen politieke interactie (Dryzek, 2002, p. 10). Het model van deliberatieve democratie omvat de participatieve en representatieve aspecten van democratie. Het participatieve moment bevindt zich hier in

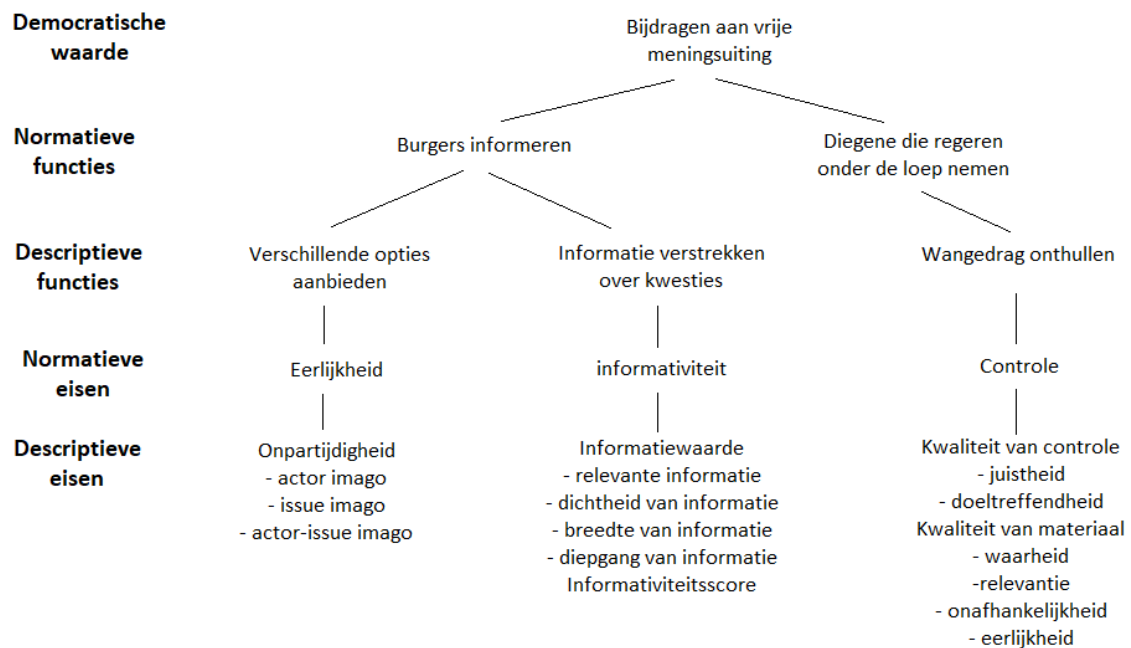
communicatie. Deliberatieve democratie verwijst naar de 'besluitvorming door discussie' tussen vrije en gelijke burgers (Carpentier, 2011, p. 38). De twee voornaamste kenmerken van dit model zijn: (1) het democratische karakter ervan wordt gewaarborgd door de focus op 'collectieve besluitvorming met deelname van allen die door de beslissing of hun vertegenwoordigers worden beïnvloed'. (2) Het deliberatieve karakter ligt in de focus op 'besluitvorming door middel van argumenten van en aan deelnemers die zich inzetten voor waarden of rationaliteit en onpartijdigheid' (Carpentier, 2011, p. 35). Het agonistische model van democratie bouwt voort op het onderscheid tussen antagonisme (tussen vijanden) en agonisme (tussen tegenstanders). Hoewel het bestaan van een tegenstander als legitiem wordt beschouwd en het recht van de tegenstander om zijn of haar ideeën te verdedigen niet in twijfel wordt getrokken, worden vijanden uitgesloten van de politieke gemeenschap. Het doel van de democratische politiek wordt dan ook het omzetten van antagonisme in agonisme (Carpentier, 2011, p. 38).

Nu dat we een beter begrip hebben gevormd over de betekenis van de verschillende manifestaties van democratie, kunnen we stellen dat in alle drie de vormen van democratie de media zorgen, zij het in verschillende mate, voor een bijdrage aan democratische responsiviteit. Dit doordat ze de afstand tussen de publieke voorkeuren en beleidskeuzes creëren of versterken. (Chomsky, 2015). Uiteraard moeten we rekening houden met de aard en het karakter van de media. Deze factoren kunnen namelijk in de zogenoemde '*incumbency bonus*' resulteren. Dit begrip houdt in dat partijen en politici in de regering meer media-aandacht krijgen dan diegenen die in de oppositie zitten (Green-Pedersen, Mortensen, & Thesen, 2017). Dit feit betreft uiteraard de primaire actoren, namelijk de politici, in het democratische proces. Uiteraard zijn er meer actoren die trachten deel te nemen aan dit proces. Het probleem is alleen dat zij niet altijd even veel aandacht en podium krijgen, omdat zij of niet tot het politieke establishment behoren of niet voldoende macht hebben om direct aan dit proces deel te nemen (Hopmann, de Vreese, & Albaek, 2011). Bijvoorbeeld, kunnen we denken aan groepen uit het maatschappelijke middenveld. Deze keuzes hebben wel een impact op hetgeen het publiek te zien of te horen krijgt.

Media kunnen dus vergaande gevolgen met zich meebrengen voor het democratische proces en de opinievorming van de burgers daarin. Vanuit de 'waakhondfunctie' worden media daarom geacht om in objectieve en neutrale (gebalanceerde) berichtgeving te voorzien. Objectiviteit houdt in dat journalisten te werk gaan in een formeel onafhankelijke omgeving, opdat ze hun werk onpartijdig produceren en evenwichtige, accurate en volkomen eerlijke informatie verstrekken over een bepaald onderwerp waarbij een afgetekend onderscheid tussen interpretatie en feiten wordt gemaakt (De Swert, 2011). McQuail (2005) beschouwt berichtgeving als objectief wanneer er geen inmenging is met

subjectieve karakteristieken waarover men verslag uitbrengt. Met andere woorden, in een democratische samenleving dragen de media bij aan de formatie van vrije opinie, die uiteen valt in het informeren van de burger en controleren van zij die aan de macht zijn. Asp (2007) brengt deze rollen van de media op een genuanceerde wijze in kaart.

Figuur 1 De rol van nieuwsmedia in democratie (Asp, 2007)



Aan de hand van *Figuur 1* kunnen we dus zien wat de genuanceerde en onlosmakelijke relatie is tussen de media en democratie. Daarom heeft een bepaald karakter van een media outlet vanzelfsprekend een grote impact op de wijze hoe de burgers en politici beïnvloed worden, maar ook hoe ze zich gaan gedragen. Het is daarom van cruciaal belang om de aard en het karakter van een media outlet in ogenschouw te nemen om daarmee beter bedacht te zijn over het nieuws dat zij produceren en wij consumeren. Hierbij moeten twee cruciale begrippen worden aangeduid, namelijk 'extern' en 'intern' pluralisme. Extern pluralisme gaat over "pluralisme dat wordt bereikt op het niveau van het mediasysteem als geheel, door het bestaan van een reeks mediakanalen of organisaties die standpunten van verschillende groepen of tendensen in de samenleving weerspiegelen" (Hallin & Mancini, 2004, p. 29). De externe diversiteit sluit aan bij de normatieve idee van mediapluralisme. Dat de wijze omvat waarop media hun maatschappelijke taak verwezenlijken bij wijze van democratische processen te faciliteren, zoals het informeren van burgers (Buyens & Van Aelst, 2021a; Raeijmaekers & Maesele, 2015). Deze factoren kunnen een belangrijke rol spelen in het bepalen van de vooringenomenheid van de media, omdat ze te maken hebben met de bedrijfskundige organisatie van media en met de structuur van berichtgeving (Beckers et al., 2019). Ook de aard van het thema dat in

de berichtgeving centraal staat, is een belangrijke factor. Maar deze rol komt juist het beste uit de verf binnen de context van interne pluralisme.

Intern pluralisme wordt dan omschreven als “pluralisme dat wordt bereikt binnen iedere mediaorganisatie, waarbij onpartijdig blijven en sterke institutionele banden met zowel politieke als sociale groepen vermijden” (Hallin & Mancini, 2004, p. 29; Yoon, 2013). Dit begrip heeft betrekking op de verscheidenheid aan thema's, diversiteit van standpunten en actoren (Hoffmann-Riem, 1987). Inhoudsdiversiteit kan dus gegarandeerd worden door verscheidenheid aan standpunten en actoren af te spiegelen (Benson, 2009). Bovendien kan deze vorm van diversiteit volgens bestaand onderzoek afhankelijk zijn van twee invloedrijke factoren: het economische en het politieke veld. Beide factoren vormen vaak dan ook de verschilpunten tussen de alternatieve media en de mainstream media. Daarom is ook in dit onderzoek voor één afgebakend thema, kernenergie, gekozen om daarmee de diversiteit aan actoren en hun standpunten binnen verschillende soorten media te determineren. Met andere woorden, deze masterproef gaat uit van intern pluralisme en bestudeert van hieruit hoe bepaalde actoren in het democratische proces al dan niet aan het woord gelaten worden op basis van de interne aard en het karakter van de media outlet in kwestie. Nadien maken we echter wel een vergelijking tussen de verschillende onderzochte media. Dit betekent dat we ook moeten inzoomen op de factoren, zoals ideologie, die aan de keuzes van een media outlet ten grondslag liggen om al dan niet bepaalde actoren aan het woord te laten. Dit laatste aspect aangaande de bestudering van de aard en het karakter van de media brengt ons bij de rol van ideologie in de media.

2.2 Media en ideologie

De rol van ideologie in de media is al langere tijd door wetenschappers aan verscheidene onderzoeken onderworpen. Middels een (korte) reflectieve literatuurstudie brengen John Downey, Gavan Titley en Jason Toynbee (2014) een ordening aan in de bestaande kennis rond de functie van ideologie in de media. Zo stellen ze dat ideologie (a) krachtig is omdat het instemming met ongelijkheid construeert, (b) echte historische sociale relaties verbergt en verkeerd voorstelt, (c) afhangt van de gedeeltelijke autonomie van de mediapraktijk (Downey, Titley, & Toynbee, 2014). Deze beschrijvingen van de rol van ideologie (in de media) zijn niet *per se* positief te noemen. Zonder diep in die discussie te treden, zien we al dat ideologie invloed uitoefent op de media en de wijze waarop zij verslaggeven. Toch is de relatie tussen 'ideologie' en 'mediaberichtgeving' niet (voldoende) empirisch onderzocht. Een studie die dat wel gedaan heeft is die van Tim Groseclose & Jeffrey Milyo (2005). Zij hebben deze rol indirect, middels de betrokkenheid van think tanks in de media bestudeerd. De rol van ideologie bij de actoren

in het medialandschap is dus onvoldoende onderzocht. Hierin spelen de media en journalistiek een belangrijke rol.

In hun onderzoek stellen Masini et al. (2018) dat journalisten een sleutelrol vervullen, omdat zij als poortwachters fungeren op actorniveau wanneer zij een bepaald thema behandelen (in hun onderzoek ging het over het thema 'immigratie'). Deze onderzoekers poneren dat wanneer journalisten een breder scala aan maatschappelijke actoren citeren, kunnen ze mogelijk ruimte geven aan een breder scala aan standpunten over het desbetreffende thema. Verder beweren de academici dat het van belang is dat journalisten 'de nieuwspoorten' openen voor actoren die vaak negatief in het nieuws komen. Deze insteek kan de algemene zienswijze (in de omgekeerde richting) beïnvloeden (Masini & Van Aelst, 2017).

Als we dit analoog doortrekken naar de opvatting van de actoren die al dan niet aan het woord komen, kunnen we ervan uitgaan dat de selectie van een actor ook een selectie van zijn standpunten en dus zijn zienswijze oftewel ideologie inhoudt. Ideologie wordt daarom in dit proces als een van de invloedfactoren beschouwd (Reese, 2007). Hierbij wordt journalistiek gezien als "onderdeel van een organisch, sociaal-cultureel geheel" en ideologie wordt gevat als "ideeën in dienst van belangen". De ideologische component wordt ook aangeduid als het 'sociale systeemniveau', hetgeen beter aansluit bij de idee van grote, complexere systemen waarbinnen de journalistiek eigenlijk opereert", aldus Stephen (Reese, 2019, p. 2). Toch is de rol en de invloed van ideologie op de media(berichten) louter een aanname, die we aan nader onderzoek moeten onderwerpen als we het ook empirisch willen staven. In dit kader rijst dan de vraag: *Hoe komt ideologie voor in de berichtgeving van alternatieve media?* Met deze vraag brengen we in kaart wat als het ware de reikwijdte is van de invloed van ideologie in de keuzes die de media maken tijdens het opstellen en uitbrengen van hun berichten. Zoals eerder gezegd, is dit uiteraard afhankelijk van het soort medium, waarvoor wij een onderscheid hanteren tussen alternatieve media en mainstream media. In deze context geeft de voorgaande vraag aanleiding tot de volgende hypothesen.

H1: Vlaamse alternatieve geschreven nieuwsmedia vermelden politici en hun partij gunstig wanneer ze meer aansluiten bij de ideologie van het medium.

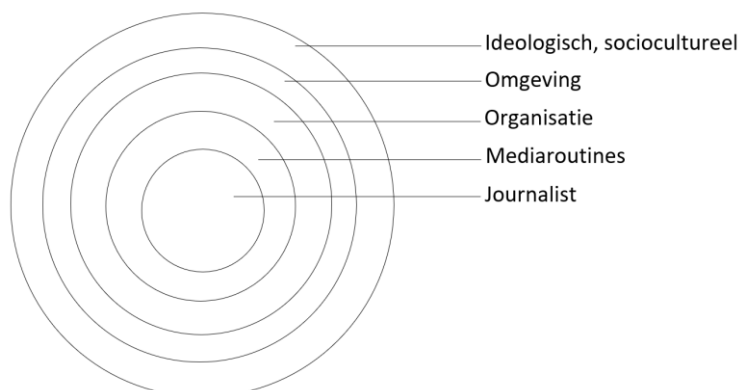
H2: Vlaamse alternatieve geschreven nieuwsmedia spenderen meer aandacht aan politieke partijen die zich juist het meest aan hetzij de linkerzijde, hetzij de rechterzijde van het politieke spectrum positioneren.

2.3 Mainstream *versus* alternatieve media

Als we over 'media' spreken dan moeten we wel beseffen dat het niet louter om een audiovisuele of geprinte berichtgevingssector gaat, die verder geen betekenis heeft voor de rest van de samenleving. Politici hebben de media (en daarmee journalisten) nodig om, ten eerste, hun publiek te kunnen bereiken en hun gewenste informatie en agenda aan de man te brengen en hopelijk ook de nodige support en stemmen te krijgen (Aelst, Sehata, & Dalen, 2010; Davis, 2009). Ten tweede hebben de politiek en politici media nodig om andere politici en beleid te kunnen beïnvloeden, maar ook, op de derde plaats, zaken te weten te komen die van maatschappelijk belang zijn. Verder gebruiken politici media om een idee af te toetsen en kijken of daarvoor voldoende animo en draagvlak is, maar ook om de ideeën van hun tegenstanders bij het publiek uit te dagen en in het nauw te drijven.

Omgekeerd hebben ook de media en journalisten toegang nodig tot de politiek om daarmee hun controlerende rol uit te oefenen. Die wederzijdse en wederkerige relatie tussen de politiek en de media is van oudsher geïnstitutionaliseerd en nauw met elkaar verweven. Zo zorgt de klassieke (mainstream) media voor een filtering, wat met het begrip 'gatekeeping' wordt aangeduid (Shoemaker & Reese, 2013, p. 9). Volgens deze benadering, die ook wel het *hierarchical influences model* wordt genoemd, passeren gebeurtenissen langs verschillende 'gates' voordat ze het nieuws kunnen halen. Het model van Shoemaker en Reese (2013) omvat de volgende vijf niveaus die met elkaar verweven zijn: ideologisch, socio-culturele machten, extra-media machten, organisaties, media routines, journalisten. Deze lagen worden gevisualiseerd in *Figuur 2*. In dit onderzoek zal er voornamelijk gekeken worden naar het niveau van de journalistieke organisatie.

Figuur 2 Vijf niveaus voor inhoudelijke convergentie (Shoemaker & Reese, 2013)



Echter zijn er in een democratische samenleving niet alleen politici die zich met de politiek bezig houden en toegang trachten te krijgen tot de media. Ook andere actoren uit andere lagen van de samenleving, zoals het maatschappelijke middenveld, hebben de media nodig om hun ideeën te uiten. Al raken zij echter niet altijd door de filterlagen van de mainstream media heen.

De komst van het internet en nieuwe communicatietechnologieën die daarmee samenhangen, hebben hierin de nodige verandering aangebracht. Alternatieve media werken namelijk volgens andere structuren en mechanismen die van de klassieke media afwijken (Holt, Ustad Figenschou, & Frischlich, 2019). Daardoor is het net het doel van deze media om andere, vaak marginale stemmen en actoren aan het woord te laten én debat op te wekken (Doorbraak, 2022; DeWereldMorgen; 2022). Vooral nu dat een aantal wetenschappers ons erop heeft gewezen dat het moderne politieke debat aan het ‘mediatiseren’ is (Van Aelst, 2018). Mediatisering betekent dat de maatschappelijke actoren die belang hebben bij een gepolitiseerde kwestie de media gebruiken om hun stem te laten horen en daarmee trachten om de publieke opinie te beïnvloeden (Krotz, 2017; Schultz, 1998). Het is daarom van essentieel belang om beide vormen van media nader te bekijken en te vatten, alvorens we ze empirisch in hun wijze van berichtgeving vergelijken om hun verschillen en overeenkomsten te onderscheiden. Daarna zullen we in deze masterproef ook terugkomen op de actoren en deze tevens classificeren. Het aanbod aan actoren vormt het ijkpunt voor ons empirisch vergelijkend onderzoek tussen alternatieve en mainstream media.

2.3.1 Mainstream media

Een belangrijke theorie omtrent de rol van de media is de *media system dependency theory* van Ball-Rokeach (2008). Deze theorie stelt dat individuen afhankelijk zijn van mediabronnen om hun doelen te bereiken. De media-afhankelijkheidstheorie suggereert een nauwe relatie tussen het vertrouwen in een medium voor informatie en de geloofwaardigheid van dat medium. Hoe meer men afhankelijk is van een bepaald medium, hoe meer men dat medium vertrouwt boven andere media (Ball-Rokeach, 2008; Jung, 2017). Omgekeerd kan een laag niveau van afhankelijkheid leiden tot wantrouwen jegens een bepaald medium of de media als geheel. Deze implicatie kan leiden tot grotere percepties van vooringenomenheid (Toggle, 1998, p. 66). Het consumeren van media is dus onmiskenbaar in onze moderne samenleving. De mainstream media heeft hierin van oudsher een belangrijk rol vervuld. De opkomst van alternatieve media heeft hier enige verandering in gebracht (Rauch, 2016). In dit kader, wat in een vergelijking tussen mainstream media en alternatieve media relevant kan zijn, is juist structurele bias oftewel de organisatorische factoren en eigendoms kwestie van een outlet die ook een belangrijke rol kunnen spelen in de wijze waarop een outlet aan berichtgeving doet (Shoemaker & Reese, 2013). Vooral wanneer we in ogenschouw nemen dat wat kenmerkend is voor mainstream media de structurele en organisatorische aspecten ervan zijn.

Afhankelijk van het soort media (mainstream of alternatief), kan men dus te maken krijgen met een ander soort vooringenomenheid van de media. Daarom dienen we een onderscheid te maken tussen mainstream en alternatieve media. De sub-vraag die hierbij aansluit, luidt als volgt: *Wat is het onderscheid tussen alternatieve media en mainstream media, wanneer we naar hun wijze van berichtgeving kijken?* Met deze vraag worden als het ware de kenmerken en karakteristieken in kaart gebracht op basis waarvan we een onderscheid kunnen maken tussen media die als alternatief worden aangemerkt en media die als mainstream worden beschouwd. Deze uiteenzetting heeft namelijk invloed en betrekking op de manier waarop zulke media aandacht schenken aan bepaalde politieke stromingen of onderwerpen.

In navolging van McCurdy (2012) beschouwen we ook in deze studie het concept 'mainstream media' als een overkoepelend begrip om de geïnstitutionaliseerde publieke media te duiden, die beschikbaar zijn voor de massa via televisie, print en radio. De mainstream media worden gekenmerkt door de institutionele controle op de berichtgeving, hetzij in een publieke vorm hetzij door bedrijfsmatige belangen.

I Pers

Verder kunnen we hierbij een nader onderscheid maken tussen 'kwalitatieve' en 'populaire' pers/nieuwssites op basis van hun redactionele oriëntatie, die op hun beurt specifieke kenmerken van de inhoud weerspiegelen. Enerzijds worden kwaliteitsvolle nieuwsoutlets gekenmerkt door een hoge mate van sociaal en ethisch bewustzijn, wat doorgaans overeenkomt met objectievere berichtgeving. Kwaliteitskranten verwijst naar dagbladen die traditioneel gezien werden als informatiegericht, waarbij feiten voorrang kregen op entertainmentonderwerpen (Lefkowitz, 2018). Wetenschappers veronderstellen immers dat kwaliteitskranten de diversiteit van actoren en perspectieven waarschijnlijk bevorderen (Boukes & Vliegthart, 2017) omdat ze zich richten op een hoger opgeleid publiek, dat een meer diverse berichtgeving prefereert. Daarnaast is er bij kwaliteitskranten meer ruimte voorzien voor lange artikels. Het beeldgebruik bij kwaliteitskranten ligt lager dan bij populaire kranten (Schaap & Pleijter, 2012). Anderzijds richt de berichtgeving in populaire kranten zich juist op de zogenoemde 'human interest'-verhalen. Dit is omdat men veronderstelt dat populaire kranten meer marktgericht zijn dan hun kwaliteitstegenhangers. De verwachting is daarom dat beide soorten outlets zich tot andere actoren en visies richten (Masini & Van Aelst, 2017). Hierbij maken we tevens een onderscheid tussen interpretatieve en descriptieve journalistiek: "Interpretatieve journalistiek verwijst naar een vorm van journalistiek die een zekere mate van interpretatie door de journalist veronderstelt

en omvat in de berichtgeving. Descriptive journalistiek gaat over de beschrijving van feiten” (Borchard, 2022, p.862).

II Televisiejournals

Toch moeten we niet vergeten dat mainstream media als gatekeepers kunnen fungeren, hetgeen in gatekeeping-bias kan resulteren dat selectiviteit van de outlet aanduidt (Dallmann, Lemmerich, Zoller, & Hotho, 2015, p. 134). Desalniettemin wordt in het geval van België door Tim Raats, Ike Picone, Peter Van Aelst en Steve Paulussen (2021) gesteld dat “er geen sprake is van een uitgesproken over- of ondervertegenwoordiging van bepaalde actoren in het VRT-nieuwsaanbod” (PDE, 2021). Dit ondanks het feit dat, volgens hen, bij VRT vooral actoren met macht, meer bepaald regeringspartijen, aan bod komen en dat bij de VRT middenveldactoren meer onderbelicht blijven. De getrokken conclusie uit deze bevindingen is dus nogal opmerkelijk te noemen, vooral wanneer we ook de eerder genoemde kenmerken van mainstream media in acht nemen. Toch wordt gesteld dat VRT veel waarde hecht aan onpartijdige of neutrale en kwaliteitsvolle journalistiek (Raats, Picone, Van Aelst, & Paulussen, 2021).

Beckers en Van Aelst (2019) hebben onderzoek gevoerd naar actoren in televisiejournals. Daarbij stelde ze enkele verschillen vast tussen de Vlaamse openbare en commerciële omroep. De publieke omroep geeft meer ruimte aan politieke en overheidsactoren. Bij de commerciële omroep daarentegen, wordt er meer aandacht gespendeerd aan burgers, professionals en experts. Over het algemeen is de rol van actoren uit het maatschappelijk middenveld beperkt. Deze vaststellingen zijn het gevolg van de keuzes in thema's die beide journals maken. De openbare omroep rapporteert meer 'harde' nieuwsonderwerpen, waarbij politieke actoren meer voorkomen. Bij de commerciële omroep is er eerder sprake van 'zacht' thema's die gericht zijn op entertainment of misdaad met een hoger aandeel in burgerbronnen (Beckers & Van Aelst, 2019). In televisienieuws zouden er meer verwijzingen zijn naar burgers dan dat bij de geschreven media het geval is (Lewis, Inthorn, & Wahl-Jorgensen, 2005).

Onderzoek van Newton (2016) heeft uitgewezen dat burgers meer vertrouwen hebben in democratische instellingen en beter geïnformeerd zijn over politiek en overheid in landen met een publieke omroep. Bovendien zouden nieuwsuitzendingen van openbare omroepen gedetailleerder en langer zijn waardoor ze kwalitatiever zijn dan uitzendingen van commerciële omroepen (Newton, 2016). De openbare omroep in Vlaanderen wordt gefinancierd door de overheid en is gebonden aan de beheersovereenkomst. De VRT moet voorzien in een evenwichtige rapportage van stemmen en actoren in haar nieuwsuitzendingen (Beckers & Van Aelst, 2019). De commerciële omroep heeft geen

gerelateerde overeenkomst, waardoor ze meer vrijheid heeft. Deze context en de vraag daarbij in dit onderdeel leidt ons dan tot de volgende hypothesen:

H3: Federale regeringspartijen komen meer aan bod bij de openbare omroep dan bij de commerciële omroep.

H4: Mainstream nieuwsmedia vertonen een hogere mate van actordiversiteit dan alternatieve nieuwsmedia.

2.3.2 Alternatieve media

Om de alternatieve nieuwsmedia te kunnen begrijpen of te kunnen uitleggen, brengen we ze in verband met de mainstream nieuwsmedia en zetten we ze af tegen deze dominante media (Harcup, 2005). Het belang van een dergelijke begripsvorming wordt vooral duidelijk wanneer we in ogenschouw nemen dat de laatste decennia de opkomst van een aantal alternatieve nieuwsmedia het Vlaamse nieuwslandschap voor nieuwe uitdagingen heeft geplaatst. In het algemeen worden de alternatieve media gezien als media die geproduceerd wordt buiten de reguliere media-instellingen en netwerk (Atton, 2007, p. 18). Zij worden meestal niet geproduceerd door professionals, maar door amateurs die doorgaans weinig of geen opleiding of beroepskwalificaties als journalist hebben. Hoewel alternatieve media veelal beschouwd worden als vooringenomen of te weinig diversiteit zouden vertonen, kunnen ze zich wel verzetten tegen de homogeniteit van de traditionele geschreven media (Buyens & Van Aelst, 2021a; Heft, Mayerhöffer, Reinhardt, & Knüpfer, 2020). Veel van het werk van de alternatieve media betreft dus het vertegenwoordigen van de belangen, opvattingen en behoeften van ondervertegenwoordigde groepen in de samenleving. Alternatieve nieuwsmedia trekken voornamelijk een lezerspubliek aan dat congruente attitudes vertoont met die van het medium (Leung & Lee, 2014). In feite faciliteren ze berichtgeving voor nieuwsconsumenten met radicale standpunten die zich afkeren tegen traditionele mediakanalen (Buyens & Van Aelst, 2021a; Figenschou & Ihlebæk, 2019). Burgers en politici zijn toch ook sceptischer geworden over de onpartijdigheid van de media en grijpen naar hetzij klassieke media, hetzij alternatieve media, naar gelang deze media hun opinies kunnen versterken of voeden (Altun, 2011). Alternatieve nieuwsmedia proberen de disbalans van mediamacht in de mainstream media recht te trekken (Atton, 2007). Wellicht gedragen alternatieve media zich dan ook meer agonistisch, doordat hun gekleurde achtergrond reflecteert tussen verscheidene groepen en hun belangen in de maatschappij (Buyens, 2019).

Het begrip alternatief is tevens gebaseerd op verschil in keuzevrijheid in inhoud, processen, vormen of organisatiestructuren (Rauch, 2016). Alternatieve nieuwsmedia worden ook wel als verslaggevers

gezien die zichzelf als corrigerend verklaren, en zich verzetten tegen de waargenomen dominante mainstream media (Mayerhöffer, 2021). Het 'alternatief' karakter van deze media is, zoals gezegd, dus niet duidelijk en kan gebaseerd zijn op verschillende factoren, zoals de makers van berichtgeving, de inhoud, de routines, de organisatie of mediasystemen (Buyens & Van Aelst, 2021a).

Verder heeft kwalitatief onderzoek naar de inhoud van alternatieve nieuwsmedia laten zien dat hun berichtgeving verschilt van de mainstream media in termen van framing, discours en journalistieke rolpercepties. De huidige literatuur richt zich dus grotendeels op de manier waarop alternatieve berichtgeving vorm krijgt, hoe nieuwsverhalen worden geconstrueerd en de algemene toon die wordt gebruikt om bepaalde kwesties te presenteren (Buyens & Van Aelst, 2021a). Verder hebben inhoudsanalyses van mainstream en alternatieve media zowel overlap als verschillen in inhoud en stijl blootgelegd (Rauch, 2016). Zo blijkt dat alternatieve nieuwsbronnen meer kritische bronnen aan het woord laten en ruimere aandacht schenken aan milieu- en mensenrechtenissues. Onderzoekers stelden ook inhoudelijke overeenkomsten vast tussen beide media zoals de hoge mate van vertrouwen in elite en overheidsbronnen (Atton & Wickenden, 2005; Rauch, 2016). Tony Harcup (2003) stelde in zijn onderzoek vast dat reguliere nieuwsverslaggevers machtigen, zoals elite- en overheidsbronnen bevoorrechtten, waar alternatieve nieuwsmedia deze bronnen net bekritisieren of onderuit halen. Bailey et al. (2007) stelden vast dat alternatieve media hun berichtgeving meer afstemmen op een homogeen publiek, waardoor hun actoraanbod minder divers is. Bovendien produceren alternatieve community-nieuwswebsites meer originele inhoud, gewijd aan publieke kwesties dan websites die afhankelijk zijn van grote media instanties. Echter gaan alle constataties van voorbije onderzoeken niet in op voor alle alternatieve media (Kenix, 2014).

Wat wij dan, tegen de voorgaande achtergrond, in deze studie onder de 'alternatieve nieuwsmedia' verstaan, wordt bepaald aan de hand van de aangereikte definitie van Atton & Couldry. Zij definiëren het begrip 'alternatieve nieuwsmedia' als de media die zich buiten en zelfstandig van de klassieke mediastructuren en instituties voltrekken (Atton & Couldry, 2003). Volgens Atton (2003) kunnen alternatieve media beschouwd worden als instanties die zich onttrekken van geïnstitutionaliseerde mainstream mediahuizen. Met dit vertrekpunt, wordt met dit onderzoek een bijdrage geleverd aan de bestaande literatuur door kwantitatief te beoordelen welke actoren aan het woord worden gelaten binnen de alternatieve en de reguliere media. Hiermee kunnen we namelijk achterhalen of de keuze voor een bepaalde actor door een van de twee soorten van media al dan niet in vooringenomenheid resulteert. Verder geven alternatieve media zelf aan dat ze berichten vanuit een bepaalde ideologie (DeWereldMorgen, 2021). Deze media lijken zelf te impliceren dat hun nieuws minder gebalanceerd is.

Een nieuwsbericht is gebalanceerd wanneer meer dan één bron zijn/haar mening verkondigd (De Swert, 2011). Met andere woorden moet een nieuwsitem verscheidenheid aan actoren weerspiegelen in de berichtgeving (Buyens & Van Aelst, 2021b). In het beste geval gaat het dan om tegenstrijdige standpunten. Dan rijst de vraag op in hoeverre er sprake is van onpartijdigheid en balans in Vlaamse media. In verscheidene journalistieke culturen worden onpartijdigheid en neutraliteit veelal aanvaard als professionele normen (Ojala, 2021). Onpartijdigheid reikt *inter alia* verder dan de attitude van de media ten opzichte van de politiek en heeft ook betrekking op de woordkeuze van de journalist, het aanbod van thema's, het stellen van kritische vragen. Het begrip van de alternatieve media in de context van de bespreking van de mainstream media en hun kenmerken brengt ons bij de volgende hypothesen.

H5: In de Vlaamse mainstream geprinte media is de berichtgeving over kernenergie meer gebalanceerd dan bij de Vlaamse alternatieve nieuwsmedia.

H6: De artikelen van het links georiënteerd alternatief medium nemen een negatievere toon aan omtrent het thema kernenergie ten opzichte van en in vergelijking met het rechts georiënteerd alternatief medium.

2.4 Media bias

De impactvolle rol van de media brengt ook nadelen met zich mee. Zo zijn nieuwsconsumenten in grote mate afhankelijk van de nieuwsbronnen die media hanteren. Het gevaar dat hierin schuilt, gaat er om dat de berichtgeving onjuiste en onvolledige informatie kan bevatten. Daarnaast kunnen bepaalde actoren gunstiger gepresenteerd worden, feiten en standpunten kunnen in sommige gevallen maar langs één kant worden belicht (Chiang & Knight, 2011, p. 1). Lezers kunnen beïnvloed worden door de selectie van gebeurtenissen die media-instanties aanbieden (Groseclose & Milyo, 2005). Tevens kan de hoeveelheid aandacht leiden tot media bias. Dit geldt zowel voor online media als voor gedrukte media. Het concept 'media bias' duidt de vooringenomenheid van de media aan. (Entman, 2007) stelt dat bias of partijdigheid een complex denkbeeld omvat, waaraan meerdere interpretaties aan kunnen worden gegeven. Een andere beschrijving van media bias poneert dat vertekening in de media bestaat uit informatie die op opzettelijke wijze is geselecteerd, met als doel maar één zijde van het politieke spectrum te tonen (D'Alessio & Allen, 2000).

Toch zijn de studies omtrent media bias niet altijd op een objectieve en wetenschappelijke wijze uitgevoerd. Bij wijze van voorbeeld kunnen we enerzijds naar Franken (2004) en Alterman (2002) verwijzen die betuigen dat 'bias', in de context van de Amerikaanse politiek, zich bij politiek rechts

voordoet, en anderzijds zijn er ook schrijvers, zoals Coulter (2003) en Goldberg (2014) die juist beweren dat 'bias' zich bij politiek links voltrekt. Uiteraard zou men kunnen betuigen dat VS Vlaanderen niet is, maar etikettering en wedijver is niet alleen eigen aan de Amerikaanse politiek maar zijn juist eigenschappen van iedere (gezonde) democratie. Zo stellen steeds meer politici, zoals Theo Francken (Francken, 2022), dat de media ook in België vooringenomen zijn en geen onafhankelijk geluid uitdragen. Niven (1999) beschouwt partisan bias als: "when political actors of different parties in similar situations on the same topic are treated differently by media outlets" (De Swert, 2011, p. 26). Ook het ondersteunen van het beleid van een politieke partij of belangengroep, wordt onder de categorie bias geplaatst (Baron, 2006). Deze kritiek komt veelal uit het rechtse politieke kamp (Ceustermans, 2016). Dit komt ook uit thematische onderzoeken naar voren waaruit blijkt dat actor bias ook in België een opvallend fenomeen is (De Cock et al., 2018). Het uitsluiten van bepaalde radicale politieke actoren in Wallonië wordt in België aangeduid als 'cordon médiatique' (Hiroux, 2022).

Het is dus duidelijk dat 'media bias' een levendig thema is, ook binnen België. Zonder echter verzeild te raken in deze politiek van blaam en verwijt, kunnen we al op voorhand constateren dat 'media bias' dus een wijdverspreid etiket is om onder andere de politieke tegenstanders mee in een kwaad daglicht te stellen. Het begrip *favorability* duidt de mate waarin een partij of politicus al dan niet in een goed daglicht wordt geplaatst of gunstig wordt vermeld (Hopmann, Van Aelst, & Legnante, 2012). De beschuldigingen van media bias komen voort uit de aanname dat de media objectief en onpartijdig zouden moeten handelen (Kenski & Jamieson, 2017). Hier moet men wel het onderscheid tussen extern en intern pluralisme goed voor ogen houden. Bij extern pluralisme levert media bias per outlet eigenlijk geen probleem op. Problemen doen zich net voor op het moment dat de media zichzelf als objectief gaan aanduiden, terwijl ze dat niet altijd zijn. Dit kunnen we ook opmaken uit Figuur 1.

Er is nochtans kritiek geweest opdat de media objectiviteit als journalistieke norm moeten aanschouwen. Door de technologische evolutie zijn de grenzen van wat professionele journalistiek (niet) zou moeten zijn aan het vervagen (Singer, 2015). In de literatuur wordt ook objectiviteit omschreven als: "een subjectieve conventie, een onbereikbaar ideaal en een masker voor politieke of persoonlijke belangen (en in die zin zelf een vorm van politieke vooringenomenheid)" (Overholser, 2004; Tuchman, 1972). Door Bijgevolg wordt vooringenomenheid dikwijls negatief geïnterpreteerd, als een van de voorwaarden afwezig is.

Het bestaan van media bias is immers ook wetenschappelijk bestudeerd en aangetoond vanuit verschillende perspectieven en niveaus. Het is daarom van cruciaal belang om dit concept, naast de eerder aangereikte taalkundige betekenis ervan, ook vanuit het wetenschappelijk oogpunt nader te

definiëren en af te bakenen. Daarbij moeten we allereerst dit concept verder nuanceren en indelen in verschillende typen, die in de wetenschappelijke literatuur tot uiting zijn gebracht. Zodoende maakt men een onderscheid tussen ‘tonality bias’, ‘visibility bias’ en ‘agenda bias’. Tinality bias heeft betrekking op de evaluatie van de politieke actoren, terwijl de visibility bias op het belang van deze actoren slaat. Agenda bias doelt op de mate waarin partijen kwesties die hun voorkeur hebben in de media onder de aandacht brengen. Bij deze vorm van bias staat dus de keuzes en beslissingen van de redactie en journalist centraal rondom de vraag of een bepaald thema al dan niet de nodige aandacht dient te krijgen (Eberl, Boomgaarden, & Wagner, 2017). Deze nuances zijn allemaal essentieel voor het determineren van bias, waar in dit onderzoek het concept ‘actor bias’ wordt toegepast om juist de vooringenomenheid van een actor vanuit verschillende invalshoeken te bestuderen.

Met de kennis omtrent de vormen van bias, moeten we ook in ons achterhoofd houden dat vandaag de dag het medium- en nieuwsaanbod enorm breed is. Consumenten hebben bijgevolg ook meer toegang tot gekleurde berichtgeving en informatie (Dallmann et al., 2015). Het is dus de taak van journalisten om, naast de burgers te informeren, ook te waken over de kwaliteit en de correctheid van de nieuwsverslaggeving om mediabias uit de weg te gaan. In de literatuur wordt er ook gesproken over de “bias blind spot” waarmee rekening moet worden gehouden. De bias blind spot impliceert dat ieder individu blind is voor de eigen vooroordelen. Dat heeft als gevolg dat dit fenomeen ervoor zorgt dat nieuwsconsumenten ervan overtuigd zijn dat journalisten die een verschillende ideologische overtuiging hebben dan zichzelf, bevooroordeelde informatieverwerkers zijn (Stone, 2011). Gelijkgestemde journalisten worden dan gezien als relatief onbevooroordeeld.

2.4.1 Actoren in media bias

Nu dat we weten welke typen van media bias er bestaan, is het essentieel om te weten jegens welke actoren een dergelijke vooringenomenheid zich kan voordoen. Zoals al in de inleiding van deze masterproef is opgemerkt, is dit onderzoek immers gefundeerd op deze vorm van bias (actor bias). De diversiteit van actoren verwijst naar de reeks categorie-affiliaties van actoren die in het nieuws worden geciteerd of geparafraseerd (Masini & Van Aelst, 2017). Daarom moeten we actordiversiteit niet los bekijken van standpuntendiversiteit. Zo blijkt uit onderzoek dat actoren in het medialandschap met elkaar concurreren om in het nieuws te komen om uiteindelijk hun eigen standpunten naar voren te brengen en daarmee de publieke opinie te beïnvloeden. Dus een sterk verband tussen actoren en diversiteit van standpunten wordt door wetenschappers erkend (Masini & Van Aelst, 2017). Diversiteit aan perspectieven en standpunten wordt dus alleen mogelijk geacht als er sprake ook is van diversiteit aan actoren die in het nieuws aan het woord gelaten worden (Masini & Van Aelst, 2017). In vergelijking

met mainstream media, vertonen alternatieve media sterkere verbondenheid met maatschappelijke middenveldorganisaties en zijn ze meer verankerd in ideologische communities (Bailey et al., 2007). Het is daarom van belang om te weten welke actoren er bestaan die in de berichtgeving aan bod komen. Dit brengt ons tot de tweede sub-onderzoeksvraag: *Welke verschillen zijn er waar te nemen in het actoraanbod tussen alternatieve en mainstream media?* Met deze vraag wordt primair getracht om de belangrijkste actoren in kaart te brengen die voor de media outlets relevant zijn om aan het woord te laten. Hierbij houden we ook rekening met bijvoorbeeld de ideologie van een medium. Dit betekent dat we nu een nuancering moeten aanbrengen ten aanzien van de actoren die in alle vormen van media bias kunnen voor komen. Hieruit destilleren we de derde onderzoeksvraag: *In hoeverre laten de Vlaamse alternatieve media bepaalde actoren of standpunten (meer) aan het woord dan de mainstream media?*¹ Onderzoek naar actordiversiteit in het nieuws kent doorgaans beperkte mate van consensus over de indeling van actortypes (Beckers & Van Aelst, 2019). Vele onderzoeken hebben zich toegelegd op twee categorieën; elite bronnen en niet-elite bronnen (Raeymaeckers, Deprez, De Vuyst, & De Dobbelaer, 2015). Daar deze dichotome classificatie niet voldoende omvattend is, werd opzoek gegaan naar een meer nauwkeurige indeling. Onderzoekers hebben nadien een viervoudige classificatie van actoren geïdentificeerd en voorgesteld. Kathleen Beckers en Peter Van Aelst (2019) maken een onderscheid tussen de volgende actoren: ‘overheid en politiek’, ‘professionals en experts’, ‘maatschappelijke organisaties’ en tot slot ‘burgers’. Deze classificatie brengen zij tot uiting in Figuur 3 en zal ook in dit onderzoek worden gehanteerd.

Figuur 3 Classificatie van actoren over de thema's heen (Beckers & Van Aelst, 2019)



¹ Wanneer we in dit onderzoek spreken over ‘alternatieve media’ gaat het om online kanalen die nieuwsartikelen publiceren. Audiovisuele alternatieve media behoren niet tot dit onderzoek.

De eerste categorie overkoepelt overheid en politieke actoren. Deze groep behoort tot de meest prominente actoren, waar zij het nieuwslandschap domineren. Zowel politici en hun politieke partijen als andere overheidsinstanties vallen onder deze categorie. De tweede groep actoren bevat beroemdheden, mediafiguren, bedrijfsexperts, academici, ... die zich buiten de overheid distantieren. In de derde categorie zitten middenveldorganisaties zoals sociale bewegingen, NGO's, belangengroepen vervat. Ook sociale, vrijwillige verenigingen, worden tot deze categorie gerekend. Tot slot is de laatste categorie de groep van burgers die in het nieuws verschijnen. De zogenoemde vox pops verschijnen de laatste jaren steeds als nieuwsbron in de traditionele media (Beckers & Van Aelst, 2019). Naar aanleiding van voorgaande classificatie, stellen we de volgende hypothese op.

H7: Actoren uit het maatschappelijk middenveld krijgen meer aandacht in alternatieve (geprinte) nieuwsmedia dan hun mainstream tegenhangers.

2.5 Kernenergie in de media

Voorheen in dit onderzoek hebben we verwezen een onderscheid tussen mainstream media en alternatieve media. Wat hierbij centraal staat, zijn de actoren die door beide soorten al dan niet aan het woord worden gelaten om een bepaald geluid te vertegenwoordigen en uit te dragen. Om dit te onderzoeken werd in deze thesis 'kernenergie' als thema genomen, vanwege de eerder genoemde redenen. Kort gezegd is dit onderwerp zodanig actueel en controversieel dat het verschillende actoren aantrekt. Hoe de media dan met deze actoren omgaan, is de vraag die wij dus gaan onderzoeken.

Bij politiek en maatschappelijk gevoelige onderwerpen, zoals nucleaire energie, zijn vele actoren actief om aandacht voor hun perspectief en standpunten over het onderwerp in de publiciteit te krijgen. Op deze manier hopen zij indirect de publieke opinie over het onderwerp te beïnvloeden. Omdat media een 'beperkte draagkracht' hebben, betreft het een sterk competitief proces, waarbij het succes van de een (deels) ten koste gaat van dat van een ander (Boumans & Vliegthart, 2014, p. 360).

De berichtgeving over kernenergie kent fluctuaties doorheen de jaren. Tijdens de beginjaren kon de technologie voornamelijk positieve aandacht genieten, waar men geloofde dat kernenergie dé revolutionaire technologie was waarmee men een heel land van energie kon voorzien (Kristiansen, 2017; Wilkes & Mann, 1978). De ommekeer naar negatieve en controversiële berichtgeving kwam er na ernstige sleutelgebeurtenissen zoals atoombomtesten en kernrampen. De publieke opinie werd

beïnvloed in negatieve zin, waardoor politieke protesten op gang kwamen (Gamson & Modigliani, 1989; Kristiansen, 2017; Perko, Turcanu, & Geenen, 2012).

Media bieden ruimte waar belanghebbende actoren zoals maatschappelijke middenveldorganisaties, politici en experts hun standpunt kunnen verdedigen (Vossen, 2020). Maar doordat media herhaaldelijk spectaculaire negatieve toestanden benadrukten binnen de nucleaire sector, komen negatieve emoties en attitudes los ten aanzien van kernenergie (Mortelmans & Houben, 2004). Zo is de nucleaire ramp van Tsjernobyl (1986) gaan toebehoren tot het collectieve geheugen en daarmee gelinkt aan de mediaberichtgeving over iedere nucleair voorval (Boomgaarden & De Vreese, 2007). Ook de sporadische eenzijdige berichtgeving van de media houden negatieve attitudes in stand. Echter zijn er geografische verschillen waar te nemen tussen de hoeveelheid media-aandacht die aan iedere gebeurtenis wordt gepend. Zo bleek uit onderzoek van Perko, Turcanu en Geenen (2012) dat de berichtgeving in Belgische kranten veelal neutraal bleef na de ramp in 2011 in Fukushima (2011). Dit terwijl er in België zeven kerncentrales zijn waarvan er vier gevestigd zijn in Doel. De overige drie bevinden zich in Tihange. De paars-Groene regering Verhofstadt I had op 31 januari 2003 de wet goedgekeurd om het gebruik van kerncentrales af te bouwen en nadien stil te leggen. Het stilleggen van de kernreactoren staat beter bekend als ‘de kernuitstap’. De wet stelt dat reactoren in België niet meer mogen functioneren wanneer ze 40 jaar oud zijn. In theorie zullen reactoren geleidelijk aan sluiten tussen 2015 en 2025 (Verhaege, 2022). In maart 2022 besliste de federale regering toch om de levensduur van Doel 4 en Tihange 3 te verlengen met tien jaar. Deze verlenging maakt dat dit onderwerp opnieuw is gaan leven in België en veel actoren heeft aangetrokken. Vanwege de relevantie en controversie van dit onderwerp hebben we daarom voor dit thema gekozen om in dit onderzoek de wijze van berichtgeving en daarmee de vooringenomenheid bij de alternatieve en mainstream media te onderzoeken.

3 Methode

Binnen dit kwantitatief empirisch onderzoek naar de vooringenomenheid van de Vlaamse media rond het thema ‘kernenergie’ werd er gefocust op de actor-/standpuntdiversiteit in enerzijds mainstream audiovisuele en geschreven media en anderzijds alternatieve geschreven media. Om dit te onderzoeken, werd er geopteerd voor een kwantitatieve inhoudsanalyse. Deze methode laat toe om een grote hoeveelheid gegevens systematisch te verwerken voor statistische analyse. De manier waarop de gegevens werden verzameld, wordt hierna verder toegelicht.

Het empirisch onderzoek bestaat uit twee delen. Enerzijds wordt de actordiversiteit bij mainstream audiovisuele nieuwsmedia onderzocht voor de journalen van *VRT* en *VTM*. De items die geanalyseerd

werden voor deze thesis zijn afkomstig uit de databank van het Elektronisch Nieuwsarchief (ENA). Deze databank is sinds 2003 aangelegd voor het verzamelen van gegevens. Anderzijds wordt de actor- en standpuntdiversiteit geanalyseerd bij mainstream (*De Standaard*) en alternatieve geschreven media (*Doorbraak* en *DeWereldMorgen*). Deze twee onderdelen worden nadien samengevoegd om verschillen en gelijkenissen te kunnen ontdekken, die vervolgens uiteen gezet worden. Met andere woorden, er wordt een analyse gemaakt van de interne inhoudsdiversiteit. Het niveau van de journalist wordt buiten beschouwing gelaten, waardoor er enkel uitspraken worden gedaan op het niveau van het medium. Voor de haalbaarheid van het onderzoek werd een periode van vijf jaar onderzocht. De periode 1/1/2017 tot 31/12/2021 werd gekozen voor de verzameling van data, die allemaal betrekking heeft op het thema ‘kernenergie’ binnen België en meer in het bijzonder in Vlaanderen.

3.1 Case selectie en steekproef

In navolging van Masini et al. (2018) hanteert deze thesis een kwantitatieve inhoudsanalyse op het niveau van het nieuwsmedium om de hypothesen te toetsen en een antwoord te bieden op de centrale onderzoeksvraag (Verstraeten, 2018). De beperkte tijd en het budget zijn ook doorslaggevende factoren voor de keuze van de onderzoeksmethode. Het onderzoek start steeds met het verzamelen van onderzoeksdata. Voor deze masterproef naar vooringenomenheid werden Vlaamse nieuwsmedia onderwerpen aan een onderzoek. Meer concreet, we hebben binnen het Vlaamse medialandschap een onderscheid gemaakt tussen alternatieve media en mainstream media. In Tabel 2 worden de voornoemde geselecteerde media voorgesteld.

Tabel 2 Geselecteerde media

Mainstream audiovisueel	Mainstream print	Alternatieve print (media)
<i>VRT</i> (openbare omroep)	<i>De Standaard</i>	<i>Doorbraak</i>
<i>VTM</i> (Commerciële omroep)		<i>DeWereldMorgen</i>

De publieke omroep *VRT* kent een dominante positie in het Vlaamse medialandschap, met name in de nieuwsomgeving (Buyens & Van Aelst, 2021b). Doordat de *VRT* gefinancierd wordt door de Vlaamse overheid, vervullen zij ook opdrachten van de overheid. Deze afspraken worden vastgelegd in het Mediadecreet en in de beheersovereenkomst, die iedere vier jaar wordt herzien (Vlaanderen, 2019). Zo moet de *VRT* voorzien in een evenwichtige representatie van actoren in het nieuws (Beckers & Van Aelst, 2019; Raats et al., 2021). Naast de publieke omroep is er ook de commerciële zender *VTM*, dat geen vergelijkbare verplichtingen heeft (Beckers & Van Aelst, 2019). Uit een analyse van het Centrum voor Informatie over de Media (CIM) blijkt dat het marktaandeel voor 2021 van het 19u Journaal van

VRT met dagelijks gemiddeld zo'n 1.097.718 kijkers (52%) hoger ligt dan het marktaandeel van het Nieuws op VTM met 755.798 dagelijkse kijkers (34.1%) (CIM, 2022).

Sinds 2003 bewaart het Elektronisch Nieuwsarchief iedere 19u-nieuwsuitzending van VTM en VRT digitaal (ENA, 2022). De nieuwsuitzendingen worden dagelijks gecodeerd op basis van verschillende variabelen. Belangrijk om te vermelden is dat de codering manueel verloopt. De videobeelden van het nieuwsitem worden stevast gedetailleerd bekeken, geanalyseerd en opgeslagen samen met informatie over de actoren, thema's en landen die betrekking hebben op het item (Beckers & Van Aelst, 2019). Dankzij de complete digitale archivering, is het ENA een van de koplopers op internationaal niveau voor wetenschappelijke data omtrent nieuwsitems (ENA, 2022). Door de ruime omvang van de dataset, alsook de diepgaande data, dient het Elektronisch Nieuwsarchief dan ook als goede benchmark voor deze scriptie over vooringenomenheid van de media rond kernenergie. Het ENA codeerde tussen 1 januari 2017 en 31 december 2021 in totaal N=76344 items waarvan n=29330 items van VRT Journaal en n=47004 items van VTM Nieuws. Uiteraard hebben deze items niet allemaal betrekking op kernenergie en dus is niet elk nieuwsitem geschikt voor de analyse. De operationalisering van bruikbare items zal verder toegelicht worden bij 3.2 Steekproef.

In het tweede deel van de studie wordt er gekozen om online nieuwsartikelen te onderzoeken, op het niveau van alternatieve nieuwssites en mainstream nieuwsmedia. De mainstream media hebben we nader genuanceerd in audiovisuele media en media in printvorm. Het Vlaamse (mainstream) medialandschap onderscheidt vijf grote spelers, namelijk *De Persgroep Media*, *VRT*, *Mediahuis*, *Telenet* en *Roularta* (MediaSpecs, 2022). Als mainstream krant werd *De Standaard* gekozen, dat eigendom is van Mediahuis. *De Standaard* kenmerkt hoge maatstaven van de journalistieke praktijk en behoudt een vrij gezond evenwicht tussen commercie en publieke dienstverlening (Van Leuven & Berglez, 2016). Dit dagblad behoort dan ook tot de categorie van 'kwaliteitskrant'. Bovendien is *De Standaard* de Vlaamse kwaliteitskrant met het grootste bereik dagelijkse lezers (871.470) (CIM, 2020). Om de potentiële vooringenomenheid van Vlaamse media rond het thema kernenergie nauwkeuriger te bespreken, is het net interessant om een analyse te maken tussen mainstream geschreven en audiovisuele pers. Beide media functioneren volgens een andere structuur (Holt et al., 2019).

Het Vlaamse medialandschap faciliteert ook alternatieve nieuwsmedia. De meest prominente Vlaamse alternatieve mediakanalen zijn: *Newsmonkey*, *MO**, *PAL NWS*, *Apache*, *Doorbraak* en *DeWereldMorgen*. In dit onderzoek naar actorbalans in de media zal enkel gewerkt worden met *Doorbraak* en *DeWereldMorgen*. De media *DeWereldMorgen* en *Doorbraak* werden opgenomen in het onderzoek vanwege hun ideologische positionering. *DWM* situeert zich links terwijl *Doorbraak* eerder

een rechts alternatief medium is (Raspoet, 2021). *Doorbraak*, een Vlaamse opinie- en nieuwssite, is ontstaan in de Vlaams-nationalistische beweging en vertoont een conservatief rechts nieuwskanaal (Buyens & Van Aelst, 2021a). Daarnaast biedt *Doorbraak* ook redactionele standpunten, tegendraadse opinies, interviews en analyses (*Doorbraak*, 2020). Het andere alternatief medium dat werd onderzocht, is *DeWereldMorgen*. Dit platform, of naar eigen zeggen beweging (*DeWereldMorgen*, 2022), richt zich meer op de progressieve en linkse positie van het politieke spectrum. Zij bezitten meer partnerschappen met organisaties in het maatschappelijk middenveld. Beide instanties fungeren onafhankelijk van de reguliere Vlaamse mediahuizen. Hun inkomsten werven ze via abonnementsgelden, giften, subsidies en advertenties. In de volgende paragraaf wordt toegelicht wanneer een nieuwsitem bruikbaar is voor dit onderzoek aangaande nucleaire energie.

3.2 Steekproef

Uiteraard hebben niet alle nieuwsitems van de geselecteerde media betrekking op kernenergie en dus is niet elk nieuwsitem geschikt voor de analyse. Daarom wordt er voor de journaals bij de data van het Elektronisch Nieuws Archief in eerste instantie ruwweg gefilterd op het thema 'energie'. Het thema 'energie' is een bestaande code in het codeboek van het ENA en werd al opgedeeld in twee subcategorieën nl. energiebeleid en duurzame ontwikkeling. Deze code omvat coderingen omtrent afbouw van kernenergie, kerncentrales, kernuitstap, duurzame ontwikkelingen, ... Na de eerste selectie worden alle buitenlandse items systematisch uit het databestand verwijderd omdat we in deze studie enkel focussen op kernenergie in België. Deze filtering werd toegepast aan de hand van de code 'land', logischerwijs werd België geselecteerd. Elk resterend item werd vervolgens beoordeeld op bruikbaarheid door de onderzoeker. Een item kan opgenomen worden in de verdere analyse wanneer de themabeschrijving de woorden kernenergie, kerncentrale, kernuitstap, kernreactor, Doel, Tihange, Electrabel of dergelijke bevat. Wanneer de themabeschrijving niet voldoende duidelijk is, werd er verder gekeken naar encyclopedie. Bij de omschrijving van encyclopedie worden gedetailleerde kernwoorden weergegeven. Zoals te zien in *Tabel 3* bevat de uiteindelijke bruikbare database van journaals N=237 geschikte items omtrent nucleaire energie die onderworpen kunnen worden aan statistische analyses met 122 items van *VRT* en 115 items van *VTM*.

Tabel 3 Steekproefitems kernenergie

	2017	2018	2019	2020	2021	Totaal
<i>VRT Journaal</i>	22	52	16	6	26	122
<i>VTM Nieuws</i>	18	47	15	7	28	115
<i>De Standaard</i>	40	69	39	42	71	261
<i>Doorbraak</i>	2	14	25	29	53	123
<i>DeWereldMorgen</i>	14	11	21	17	26	89
N	96	193	116	101	204	710

Voor de eigenlijke dataverzameling van de alternatieve en mainstream nieuwsartikelen werd er gezocht op de zoektermen 'kernenergie', 'kernuitstap' 'kerncentrale' 'kernafval' en 'nucleaire energie'. De tijdsperiode blijft wederom hetzelfde. Nieuwsberichten van de respectievelijke alternatieve mediasites, *Doorbraak* en *DeWereldMorgen*, waarin één van de termen ten minste één keer voorkwam, werden handmatig gedownload. Deze websites beschikken niet over een algemeen nieuwsarchief, waardoor intensief werd teruggegaan tot het jaar 2017. De artikelen werden volledig doorgenomen, waarna enkel de items overbleven die relevant zijn voor dit onderzoek rond het thema kernenergie. Een artikel is bruikbaar voor het onderzoek, wanneer het voldoet aan de criteria van een vooraf opgestelde checklist.

De checklist wordt als volgt beschreven. Ten eerste wordt er gekeken of de titel van het artikel betrekking heeft op kernenergie. Artikelen die aan deze voorwaarde voldoen, werden meteen opgenomen in de dataset. In een tweede stap werd er gekeken of de journalist schrijft over een Vlaamse of Belgische kwestie rond kernenergie. Dit impliceert ook dat een van de voorgenoemde zoekwoorden in de broodtekst van het artikel moet voorkomen. Ten derde werd er gekeken wat de bijdrage is van dat woord aangaande 'kernenergie' in de tekst. Het volstaat niet wanneer kernenergie louter als metafoor, voorbeeld of vergelijking werd aangehaald. Wanneer ten minste één volledige alinea aan het thema kernenergie werd gependend, is het artikel wel bruikbaar. De dataverzameling bestaat uit n=212 nieuwsartikelen zoals besproken in *Tabel 3*.

De nieuwsartikelen van *De Standaard* werden verzameld via online persdatabank GoPress. Deze databank bevat artikelen van alle online kranten- en magazine uitgevers in België (GoPress, s.d.). Ook hier werd het tijdsbereik ingesteld van 1 januari 2017 tot 31 december 2021. Vervolgens werden artikelen gefilterd op basis van de voorgenoemde kernwoorden, wat resulteerde in N=863 artikelen. Al deze artikelen werden gescreend op bruikbaarheid. De beoordeling op toepasbaarheid werd zonet

al besproken. De selectie artikelen die werd opgenomen voor verder onderzoek bevat 261 nieuwsberichten. Deze finale database van alle nieuwsartikelen, zowel van alternatieve als mainstream media, bestaat dan uit n=473 nieuwsberichten die handmatig werden gecodeerd.

3.3 Codeboek

Na de dataverzameling is het de taak van de onderzoeker om een codeboek op te stellen, zodat de data systematisch en zo objectief mogelijk kan worden gecodeerd (Berelson, 1952; Neuman, 2011). De twee belangrijkste functies van het codeboek zijn: ertoe bijdragen dat de resultaten op correcte wijze geïnterpreteerd worden en het is de leidraad doorheen het coderen van de data (Earl-Babbie, 2013). Het codeboek werd opgesteld op deductieve wijze. Dit impliceert dat het codeboek is opgesteld aan de hand van voorgaand onderzoek en op basis van de hypothesen die we trachten te onderzoeken (Matthes & Kohring, 2008). In wetenschappelijk onderzoek is het steeds de opzet van de onderzoeker dat het uitgevoerde onderzoek betrouwbaar en repliceerbaar is. Daarnaast komt het de vergelijkbaarheid en de bijdrage aan de bestaande literatuur ten goede (Salgado & Strömbäck, 2012; Verstraeten, 2018). Aanvankelijk werd een beperkt sample aan relevante nieuwsartikelen van Vlaamse nieuwsmedia samengesteld en bestudeerd om een eerste beeld te construeren van de berichtgeving omtrent kernenergie in Vlaanderen. Nadien werd een codeboek opgesteld op basis van de bevindingen van de indicatoren die reeds in de literatuur terugkeerden. De betrouwbaarheid van de resultaten kan verhoogd worden door de indicatoren uit de bestaande literatuur te implementeren (Matthes & Kohring, 2008; Soontjens, 2016).

Alle actoren die voorkomen in een nieuwsartikel werden opgenomen in de codering. De actoren die in de nieuwsartikelen en in de journaals aan bod komen, werden gecodeerd aan de hand van de typologie die Beckers en Van Aelst (2019) eerder al gebruikten in hun onderzoek naar actordiversiteit in het nieuws. De operationalisering van actoren in vier categorieën (overheid en politiek, professionals en experts, maatschappelijke organisaties, burgers) draagt ertoe bij dat meerdere maatschappelijke actoren en organisaties worden opgenomen in onderzoek naar nieuwsverslaggeving, gezien zij een onmisbare rol spelen in democratische processen. (Beckers & Van Aelst, 2019; Raeymaeckers et al., 2015).

Om de actordiversiteit te berekenen, werden zowel passieve als actieve actoren mee opgenomen worden in de codering. In het codeboek werden 'actoren' geoperationaliseerd als alle personen, organisaties, instellingen, politieke partijen, bedrijven, NGO's, ... die minstens éénmaal vernoemd, geparafraseerd of geciteerd worden met naam (Buyens & Van Aelst, 2021a). Ook de gunstigheid van

voorkomen of *favorability* (Hopmann et al., 2012) van de actor in een nieuwsbericht werd beoordeeld. Door het voorkomen van een actor te evalueren, kunnen we analyseren of een bepaald medium overwegend positief of negatief rapporteert over bepaalde actoren omtrent nucleaire energie. Om inzicht te verwerven over de variëteit van politieke actoren, werd aan iedere politieke actor ook de politieke partij toegekend. De wijze waarop politieke actoren in de nieuwsitems worden weergegeven, nl. passief of actief wordt ook gerapporteerd in de analyse. Hiermee wordt geïmpliceerd of actoren louter vermeld, gequote of geparafraseerd worden. De aard van de vermelding van de actor bedraagt een beïnvloedende factor op de inhoud van het nieuwsitem (Buyens, 2019; Hopmann et al., 2012). Daarnaast drukt de aard van de vermelding tevens de macht van een actor uit.

Tenslotte wordt ook de diversiteit aan standpunten in kaart gebracht. De standpuntdiversiteit wordt enkel bepaald bij de nieuwsartikelen, aangezien dit niet mogelijk is bij de dataset van het ENA. Daarbij gaat het om een dataset die gecodeerd werd buiten dit onderzoek en waarbij het niet realistisch was om alle items om binnen de periode te bekijken en opnieuw te coderen. In de codering werd gepeild of de actor een positief, neutraal of negatief standpunt uit ten aanzien van kernenergie. Ook het percentage voorstanders van kernenergie werd berekend. Naast de actoren werden tevens de subthema's rond nucleaire energie bevraagd. De beschrijving van ieder thema is terug te vinden in het codeboek bij Appendix B. De codering werd uitgevoerd in het programma Qualtrics. De resultaten van de codering werden nadien verwerkt in het statistische programma IBM SPSS Statistics.

3.4 Actordiversiteit

Om de diversiteit aan actoren in het nieuws te meten, werd de Simpson's Diversity Index gehanteerd. Het is een maatstaf die bijdraagt om de verscheidenheid aan actoren op te sporen, alsook de gelijkmatigheid van de verdeling (McDonald & Dimmick, 2003). In dit onderzoek zal enkel de gestandaardiseerde diversiteitsindex gehanteerd worden, om zo een potentieel verstrend effect van het aantal categorieën in de verdeling te beperken tot een minimum (Buyens & Van Aelst, 2021a). Dankzij de diversiteitsmaat kan het aanbod tussen actoren in Vlaamse mainstream en alternatieve media worden vergeleken op geaggregeerd niveau. Deze diversiteitsmaat varieert van minimumwaarde 0 tot en met maximumwaarde 1, waarbij 0 een uitermate lage mate van diversiteit weerspiegelt. 1 geeft een zeer diverse verscheidenheid aan actoren weer. Simpson's D (1949) wordt berekend door de gekwadraterde proporties en de som af te trekken van 1 (McDonald & Dimmick, 2003). De formule ziet eruit als volgt:

$$\text{Simpson's } D = 1 - \sum p_i^2$$

P_i geeft de proportie van cases weer, in dit geval actoren of standpunten, in de i^{de} categorie. k staat voor het aantal categorieën (Simpson, 1949). Zoals reeds gesteld is Simpson's D gevoelig voor het aantal categorieën dat wordt opgenomen in de analyse. Vandaar dat we met de gestandaardiseerde maatstaf werken, het quotiënt van Simpson's D met $1-1/k$ waarbij k voor het totaal aantal categorieën staat (Buyens, 2019). De actordiversiteit werd geanalyseerd bij zowel de journaals als bij de nieuwsartikelen. De diversiteitsmaat werd berekend via een automatische online calculator².

3.5 Betrouwbaarheid

Om de betrouwbaarheid van het codeboek te garanderen, werd er een testcodering opgesteld van 30 nieuwsberichten. De steekproef komt overeen met 6% van de volledige dataset. De testcodering werd uitgevoerd door twee codeurs, namelijk een oud-medestudente en ikzelf. Nadien werd in SPSS de Krippendorff's Alpha (Kalpha) de resultaten berekend van de testcodering. Krippendorff's Alpha is een statistische maat om de intercodeurbetrouwbaarheid te bepalen (Hayes & Krippendorff, 2007). De maat varieert tussen score -1 en 1, waarbij 1 de hoogst mogelijke betrouwbaarheid representeert. Er werd een minimumwaarde van Kalpha-waarde van 0.67 voor ogen genomen om de betrouwbaarheidsscores te beoordelen. Deze maat laat toe om onregelmatigheden in het codeboek naar boven te halen, waarbij codeurs potentieel een verschillende interpretatie geven van variabelen. Kalpha werd in SPSS berekend voor de latente variabelen, waarbij enige interpretatie van de codeurs is vereist. Manifeste variabelen zoals de datum of de naam van het medium werden buiten beschouwing gelaten. De resultaten van de intercodeurbetrouwbaarheid zijn terug te vinden in Appendix A. De variabelen die te maken hebben met energiebeleid (industriemarkt en economische Vooruitzichten) werden opnieuw geformuleerd en nauwkeuriger uitgelegd, gezien de waarde van de resultaten van de testcodering zich ver onder de minimumwaarde situeerden. Het codeboek is terug te vinden bij Appendix B.

4 Resultaten

In dit deel van de masterproef worden de resultaten van de studie besproken. De verscheidenheid aan actoren in de Vlaamse mainstream audiovisuele media worden getoond als ook de actoren en hun standpunten in de geschreven mainstream en alternatieve pers. Hierdoor trachten we verschillen tussen media onderling te duiden. We onderzoeken welke actoren vermeld komen en wat hun rol is in de berichtgeving van ieder medium.

² Berekening van de Simpson's D Diversity <https://www.omnicalculator.com/statistics/simpsons-diversity-index>

4.1 Subthema's kernenergie

Om een idee te krijgen welke actoren en hun standpunten aan bod komen in de geschreven media (*De Standaard*, *Doorbraak* en *DeWereldMorgen*), situeren we eerst het aantal artikelen of nieuwsitems per jaar. In 2018 en 2021 werd er in de Vlaamse media opvallend meer nieuws gepubliceerd rond kernenergie. Een overzicht van de exacte aantallen is terug te vinden in Appendix C. Daarna werden de subthema's die te maken hebben met kernenergie in kaart gebracht. De verscheidenheid aan subthema's kan een invloed uitoefenen op de actoren en hun standpunten die de verschillende nieuwskanalen profileren. De verdeling van de thema's wordt weergegeven in Tabel 4. Uiteraard kan een artikel meer dan één subthema bevatten. Alle overige onderwerpen in de geselecteerde nieuwsitems die niets met kernenergie te maken hebben of met een ander topic omtrent kernenergie, zijn met het woord 'andere' aangeduid.

Tabel 4 Subthema's kernenergie (N=473)

Thema	N
Kernuitstap	300
Alternatieve energiebronnen	106
Hernieuwbare energie	95
Voordelen kernenergie	91
Nadelen kernenergie	87
Politiek debat kernenergie	82
Stilleggen kernreactoren	74
Gascentrales	73
Energieprijzen	60
Kernafval/ -opslag	48
Scheurtjes kerncentrale	44
Onderzoek naar kernenergie	32
Nucleaire rampen	17
Andere	14

In meer dan de helft van de nieuwsartikelen wordt het topic 'kernuitstap' benoemd (n=300). De aanloop naar de kernuitstap brengt een veelheid aan politieke discussies met zich mee, zoals we dat reeds in paragraaf 2.5. uitvoerig hebben besproken op basis waarvan we voor dit onderwerp hebben gekozen. Gezien het feit dat kernenergie een politiek geladen thema betreft, verwachten we dat de (federale) regeringspartijen een aanzienlijk deel zullen uitmaken van de berichtgeving rondom

kernenergie. Naast 'kernuitstap' volgen 'alternatieve energiebronnen' (n=106) en 'hernieuwbare energie' (n=95); twee topics waarover relatief veel wordt gecommuniceerd. Bij een effectieve sluiting van de kerncentrales moet de energiebevoorrading gevrijwaard blijven. Op basis van het voorgaande kunnen we stellen dat het thema 'kernenergie' nogal een ruime reikwijdte kent, maar dat we op basis van deze nuancering middels o.a. het aanbrengen van subthema's het bereik van dit onderzoek hebben afgebakend.

4.2 Actordiversiteit

Nadat we helder voor ogen hebben welke thema's omtrent kernenergie er aan bod komen in de (geschreven) pers, kunnen we overgaan tot het testen van de hypothesen. Hierbij kijken we naar de actoren die een rol spelen bij het debat over nucleaire energie. De keuze van actoren bepaalt namelijk in zekere mate de toon en de inhoud van de berichtgeving (Buyens, 2019). De eerste hypothese in deze context luidt als volgt: *Vlaamse alternatieve geschreven nieuwsmedia vermelden politici en hun partij gunstig wanneer ze meer aansluiten bij de ideologie van het medium.* We gaan hierbij de politieke partijen en hun meest prominente politici observeren. Tabel 5 toont aan dat er een aanzienlijk verschil zit tussen de vermelding van de politieke partijen. *DeWereldMorgen* maakt namelijk gebruik van slechts n=88 vermeldingen van politici of hun politieke partijen, terwijl het aandeel bij *Doorbraak* vastligt bij n=701. Zoals reeds gesteld, is *Doorbraak* een medium dat fundamenteel kent aan de rechter (conservatieve) zijde van het politiek spectrum. Daarom benaderen we eerst de partijen die hiertoe behoren. Bij het alternatief medium *Doorbraak* wordt *N-VA* 180 keer vermeld doorheen de artikels aangaande kernenergie. In 38% van de gevallen gaat het om een ongunstige vermelding van de partij of haar leden. Dit lijkt nogal opmerkelijk gezien onze verwachting, want *N-VA* positioneert zich ook rechts. Desalniettemin wordt deze partij door *Doorbraak* slechts voor 24% als gunstig aangeduid.

Met slechts n=9 vermeldingen wordt *Vlaams Belang* in 44% van de gevallen wel gunstig uitgedrukt. *MR* is de Waalse politieke partij die het grootste aandeel heeft in ongunstige kwalificaties (43%) en is tevens ook de enige Waalse partij met een hoog aandeel in de berichtgeving van *Doorbraak*. Hierbij moeten we in het achterhoofd houden dat Marie-Christine Marghem tot oktober 2020 federaal minister van Energie is geweest. Ook Georges-Louis Bouchez is een politicus die regelmatig terugkeert, wanneer er wordt gesproken over kernenergie. Wanneer we ons verplaatsen naar de linkerkant van het politieke spectrum, dan wordt *Groen* relatief veel benoemd met n=160 ten opzichte van andere partijen, maar voor bijna 40% van het aantal verwijzingen gaat het om een ongunstige vermelding. *PVDA/PTB* wordt dan weer meer gunstig dan ongunstig vermeld. Ten opzichte van centrum-linkse partijen, worden Waalse partijen wel gunstiger vermeld.

In tegenstelling tot *Doorbraak*, situeren we *DeWereldMorgen* aan de linkerkant van het politieke spectrum. *N-VA* is de partij die bij DWM het meest aan bod kwam (n=28). In bijna 50% van het aantal vermeldingen, gaat het om een ongunstige vermelding. Dit strookt met de verwachting dat de Vlaamse nationalistische partij aan de andere kant (rechts) van het spectrum wordt gepositioneerd. Vervolgens kijken we naar *Groen*, de partij met het tweede hoogste aandeel. *Groen* scoort even hoog op ‘ambivalent’ als op ‘gunstig’. Een opvallende observatie betreft de partij *Vooruit*, want daar zien we dat deze partij ook voor 50% gunstig scoort. Echter moeten we uitkijken met het veralgemenen hiervan en trekken van conclusies op basis hiervan, want het betreft slechts een observatie van n=2.

Als we naar de voorgaande bevindingen kijken, dan komen we tot de volgende conclusies. *DeWereldMorgen* positioneert de linkse partijen ‘gunstig’ vergeleken met de rechtse partijen. Voor *Doorbraak* ligt de benoeming van ‘gunstig’ of ‘ongunstig’ meer gespreid. Toch valt het ons op dat dit medium zich blijkbaar meer uiterst rechts probeert te positioneren. We stellen vast dat dit medium *Vlaams Belang*, die extreem rechts te noemen is, voor 44% ‘gunstig’ portretteert dan een loutere score van 24% voor *N-VA* die ook rechts te noemen is. Zowel Waalse als centrumrechtse partijen worden voornamelijk ongunstig vermeld. We stellen vast dat zowel *Doorbraak* als *DeWereldMorgen* Waalse partijen doorgaans een ongunstigere rol spelen in de berichtgeving rond kernenergie. Enkel de *PS* is hierop een uitzondering bij *Doorbraak*.

Tabel 5 *Gunstigheid vermelding politieke actoren alternatieve media*

	Gunstig	Ongunstig	Ambivalent	Neutraal	N
DWM					
<i>CD&V</i>	-	75%	13%	13%	8
<i>Open VLD</i>	17%	50%	33%	-	6
<i>N-VA</i>	7%	46%	32%	14%	28
<i>Vooruit</i>	50%	-	50%	0%	2
<i>Groen</i>	35%	10%	35%	20%	20
<i>PVDA/PTB</i>	60%	-	40%	-	5
<i>Vlaams Belang</i>	-	100%	-	-	1
<i>CDH</i>	-	-	-	-	-
<i>MR</i>	10%	40%	40%	10%	10
<i>PS</i>	-	-	100%	-	1
<i>ECOLO</i>	14%	29%	43%	14%	7
Totaal					88

	Gunstig	Ongunstig	Ambivalent	Neutraal	N
DOORBRAAK					
<i>CD&V</i>	30%	35%	21%	14%	43
<i>Open VLD</i>	19%	37%	23%	20%	94
<i>N-VA</i>	24%	38%	23%	15%	180
<i>Vooruit</i>	29%	29%	29%	14%	21
<i>Groen</i>	23%	39%	21%	18%	160
<i>PVDA/PTB</i>	31%	19%	13%	38%	16
<i>Vlaams Belang</i>	44%	22%	11%	22%	9
<i>CDH</i>	25%	13%	38%	25%	8
<i>MR</i>	20%	43%	24%	13%	131
<i>PS</i>	33%	28%	22%	17%	18
<i>ECOLO</i>	19%	29%	24%	29%	21
Totaal					701

De tweede hypothese van dit onderzoek, die in het verlengde van de vorige hypothese te beschouwen is, luidt als volgt: *Vlaamse alternatieve geschreven nieuwsmedia spenderen meer aandacht aan politieke partijen die zich juist het meest aan hetzij de linkerzijde, hetzij de rechterzijde van het politieke spectrum positioneren.* Om de verschillen tussen de media onderling te onderscheiden, hebben we eerst het totaal aantal politieke actoren opgeteld. In Tabel 6 zien we dat de rechtse politieke partij *N-VA* de partij is die het meest verscheen in de berichtgeving van de pers, rondom het thema ‘kernenergie’ tussen 2017 en 2021. Om een antwoord te bieden op de voornoemde hypothese, bestuderen we de partijen die zich uiterst links en rechts positioneren, dat zijn *PVDA/PTB* en *Vlaams Belang*. De percentages van deze politieke partijen behoren voor zowel *Doorbraak* als *DeWereldMorgen* tot de laagst gepresenteerde actoren. Met andere woorden, deze twee partijen komen in beide media het minst aan bod, maar als ze wel aan bod komen dan worden ze in lijn met de politieke aard en kleur van het medium in een gunstig of ongunstig daglicht gezet. De hypothese moeten we dus deels verwerpen, want de alternatieve media spenderen niet méér maar juist geringe aandacht aan de uiterst links of rechts gepositioneerde partijen. Als zij toch aandacht hebben voor een van deze partijen, dan is dat in lijn met hun eigen politieke kleur. Verder is het opmerkelijk dat wanneer een partij juist vaak aan bod komt in een medium, dan is dat de partij die tegenover de politieke kleur van het medium staat. Daarom wordt die partij ook vaker in een negatiever daglicht gezet en gepositioneerd.

Groen, *MR* en *Open VLD*- zijn de federale regeringspartijen die het meest worden vermeld in zowel de alternatieve als de mainstream pers. Oppositiepartij *N-VA* wordt in totaal het meest vernoemd. De linkse partij *Groen* met huidig minister van Energie Tinne Van der Straeten (n=74) is een actieve pleiter voor het herbevestigen van de kernuitstap in 2025. *N-VA* ziet de situatie liever anders en is in tegenstelling tot *Groen* voorstander van een verlenging van twee kernreactoren. Bert Wollants (n=17) is energie-expert bij *N-VA* en verdedigt hun belangen. *MR* leverde de minister voor Energie, Marie-Christine Marghem (n=47) voor de legislatuur tussen 2014 en 2019. Ook *Open VLD* komt in bijna 1/5 van alle nieuwsartikels aan het woord, met als prominent figuur Alexander De Croo (n=23), huidig premier van België.

Tabel 6 Kruistabel partij*medium

	DS	Doorbraak	DWM	VRT	VTM
CD&V	6%	5%	9%	13%	6%
Open VLD	12%	21%	7%	15%	16%
N-VA	24%	27%	32%	26%	23%
Vooruit	3%	2%	2%	5%	4%
Groen	21%	30%	22%	18%	23%
PVDA-PTB	2%	1%	5%	0%	1%
Vlaams Belang	1%	2%	1%	0%	1%
CDH	2%	0%	1%	0%	0%
MR	25%	7%	11%	22%	23%
PS	2%	1%	2%	0%	0%
ECOLO	2%	3%	8%	0%	0%
N	441	162	91	144	

De derde hypothese van dit onderzoek luidt als volgt: *de federale regeringspartijen komen meer aan bod bij de openbare omroep dan bij de commerciële omroep*. Om een antwoord te kunnen geven op onze hypothese, hebben we eerst de gemiddelde duur van een nieuwsitem als vertrekpunt genomen alsmede de actoren die aan bod komen. De gemiddelde duur van een nieuwsitem met betrekking tot kernenergie bedraagt $M = 123,20$ seconden ($SD = 60,277$). Bij openbare omroepzender *VRT* omvat de gemiddelde lengte van een nieuwsitem rond kernenergie $M = 126,99$ seconden ($SD = 53,24$). Bij commerciële zender *VTM* is de duur van een item over kernenergie gemiddeld tien seconden korter waardoor de gemiddelde duur $M = 117,84$ seconden ($SD = 68,77$) bedraagt. Nieuwsitems die dateren uit dezelfde periode, maar niet handelen over kernenergie duren bij *VRT* gemiddeld $M = 107,67$

seconden (SD = 66,12) en bij *VTM* gemiddeld $M = 88,42$ seconden (SD = 69,02). De *VRT* journaals (n=122) vertonen in beperkte mate meer nieuwsitems omtrent 'kernenergie' dan *VTM* Nieuws (n=115).

Er is echter ook een groot verschil in absolute getallen tussen het aantal actoren dat beide journaals presenteren. *VRT* vertoont behoorlijk meer actoren (n=458) dan *VTM* (n=323), terwijl er in feite maar een klein verschil zit tussen het aantal bestudeerde nieuwsitems. Een nieuwsitem aangaande 'kernenergie' bevat bij het *VRT* Journaal gemiddeld $M = 3,75$ actoren, bij *VTM* gaat het om $M = 2,08$ actoren per item. Vanuit dit oogpunt kijken we naar de procentuele verschillen tussen de actoren om een accuratere analyse te maken zoals te zien in **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden..**

Waar de openbare omroep kiest om het aandeel politieke actoren in hogere mate te presenteren (68%), kiest *VTM* voor een hoger aanbod van professionals en experts in haar berichtgeving (33%). Gezien het feit dat kerndebat een actueel politiek thema betreft, is de categorie (politiek en overheid) het hoogst vertegenwoordigd. De spreektijd van politici bij *VRT* duurt gemiddeld $M = 16,90$ (SD= 24,837) seconden. Bij *VTM* bedraagt de spreektijd van politici $M = 17,49$ seconden (SD= 33,267). De enige gelijke verdeling zien we voor de categorie middenveld (3%). Hoewel middenveldorganisaties minder worden gepresenteerd in nieuwsitems rond kernenergie ten opzichte van politici, is hun spreektijd wel langer ($M = 18,4$; SD = 10,690). Opvallend is dat burgers het woord nauwelijks nemen bij beide omroepen. Concluderend kunnen we stellen dat de federale regeringspartijen vaker aan bod komen in de commerciële omroep dan in de openbare omroep. Dit betekent dat onze hypothese verworpen dient te worden.

In Tabel 6 **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** werden de politieke partijen weergegeven die worden vermeld of het woord kregen in de nieuwsuitzendingen van *VRT* en *VTM*. Het totaal aantal politieke actoren (in dit geval politici) bij *VRT* bedraagt (n=144) en (n=88) bij *VTM*. Van alle actoren die aan bod kwamen in de nieuwsuitzending bij *VRT*, zijn actoren die banden hebben met de *N-VA* het meest vertegenwoordigd in de berichtgeving. In 26% van de items aangaande kernenergie komt de Vlaams Nationalistische partij voor. Dit is enigszins eigenaardig, gezien dat de *N-VA* slechts voor een korte periode deel uitmaakte van een federale regeringscoalitie. Maar dit impliceert ook dat de nieuwszenders ruime aandacht besteden aan de oppositie. We weten ondertussen dat *N-VA* absolute voorstander is van de verlenging van het openhouden van kerncentrales. Met deze informatie in het achterhoofd, zou het een bewuste keuze van de zender kunnen zijn om een tweezijdigheid van standpunten naar voren te schuiven. Verder stellen we vast dat er geen grote verschillen vast te stellen zijn tussen *VRT Journaal* en *VTM Nieuws*.

Het grootste verschil dat we al in Tabel 6 waarnamen, situeert zich bij *CD&V*. Verhoudingsgewijs komt *CD&V* ruimschoots meer aan de beurt bij *VRT Journaal* (13%) dan bij *VTM Nieuws* (6%). In tegenstelling tot *VTM Nieuws* (23%) verschijnt *Groen* in mindere mate bij *VRT Journaal* (18%). Nauwkeurig gezien, is de hypothese niet helemaal correct en varieert de verhouding van regeringspartijen in het nieuws slechts in beperkte mate. Opvallend is dat beide journaals nauwelijks aandacht spenderen aan partijen aan de uiteinden van het politieke spectrum. *PVDA/PTB* en *Vlaams Belang* hebben nauwelijks een aandeel van 1% in de uitzending aangaande kernenergie, gedurende de periode van vijf jaar. Naast *MR* komen andere Waalse politieke partijen niet aan bod in de Vlaamse Journaals, wanneer er gehandeld wordt over kernenergie.

Tabel 7 Overzicht percentage actoren items kernenergie

	<i>DS</i>	<i>Doorbraak</i>	<i>DWM</i>	<i>VRT</i>	<i>VTM</i>	<i>ANM</i>	<i>PERS</i>	<i>TV</i>
Politiek en overheid	57%	52%	37%	69%	63%	45%	56%	67%
Politici	32%	25%	16%	32%	27%	21%	31%	28%
Politieke partij	16%	23%	13%	11%	12%	18%	16%	16%
Overheidsinstelling	9%	4%	8%	26%	23%	6%	9%	23%
Ordehandhaving hulpdiensten	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%
Professionals en experts	37%	37%	32%	26%	34%	33%	37%	27%
Media / journalisten	1%	10%	3%	1%	1%	6%	1%	1%
Business professionals	3%	4%	2%	0%	0%	3%	3%	0%
Bedrijf privé sector	19%	11%	16%	23%	29%	13%	19%	23%
Experts/ academici/ onderzoekscentra	14%	12%	11%	2%	5%	11%	14%	3%
Bekendheden	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Middenveld	7%	5%	30%	3%	3%	17%	7%	3%
Middenveldorganisaties/ belangengroep	5%	4%	20%	1%	2%	11%	5%	1%
Vertegenwoordiger middenveldorganisatie	2%	1%	10%	2%	1%	6%	2%	2%
Burgers	0%	6%	1%	2%	0%	3%	0%	1%
Burgers	0%	6%	1%	2%	0%	3%	0%	1%
N	1010	409	372	458	323	781	1010	781

Ons zevende hypothese sluit goed aan bij de vorige hypothese met de bijbehorende analyse, waardoor we deze hypothese hier als eerste gaan behandelen. Deze hypothese omvat: *Actoren uit het maatschappelijk middenveld krijgen meer aandacht in alternatieve nieuwsmedia dan in de mainstream media.*

Het gemiddeld aantal actoren in een nieuwsbericht met betrekking tot 'kernenergie' in *De Standaard*, bedraagt $M = 3,88$. Bij *DeWereldMorgen* situeert het gemiddeld aantal actoren zich iets hoger, namelijk $M = 4,18$ actoren per artikel. Bij het andere alternatieve nieuwsmedium *Doorbraak* tellen we een gemiddelde van $M = 3,33$ actoren per nieuwsbericht. Bij alle drie de persmedia worden politieke actoren het meest behandeld in de berichtgeving; het gaat om respectievelijk 57% (*De Standaard*), 52% (*Doorbraak*) en 36% (*DeWereldMorgen*), zoals te zien is in Tabel 7. Zo blijkt dat politieke actoren een minder dominante positie innemen bij *DWM*. Deze resultaten impliceren dat 'de alternatieve media' niet beschouwd mogen worden als één homogene categorie.

We verwachten dat de alternatieve nieuwsmedia meer aandacht spenderen aan actoren in het maatschappelijk middenveld vanwege de banden die ze hebben met bepaalde organisaties die aansluiten bij de ideologie van het medium. De bevindingen rond *DeWereldMorgen* bevestigen dan ook onze aanname dat het maatschappelijke middenveld meer aan bod komt in sommige alternatieve media dan in de mainstream media. Belangengroepen en andere organisaties uit het middenveld worden voor 30% vertegenwoordigd in de berichtgeving over kernenergie van *DWM*. Het verschil is zeer groot met het aandeel van de middenveldorganisaties bij het mainstream medium *De Standaard*, waarbij het gaat om een representatie van 7%. Het verschil wordt nog groter bij de toetsing in het geval van *Doorbraak*, waarbij van alle actoren slechts 5% aandacht wordt besteed aan actoren uit het maatschappelijk middenveld. Het is opvallend dat *Doorbraak* het meeste aandacht spendeert aan 'burgers' (6%). **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** toonde al dat actoren uit het middenveld zowel bij *VRT* als bij *VTM* voor 3% aan het woord komen wanneer het gaat over kernenergie.

Na een analyse van ieder medium apart, is het minstens zo belangrijk om de mediagroepen op geaggregeerd niveau te analyseren. Ook presenteert Tabel 7 de gemiddelde procentuele aandachtbesteding voor de gehanteerde actorcategorieën van Beckers en Van Aelst (2019) in nieuwsverslaggeving over kernenergie van de mainstream geschreven, audiovisuele en alternatieve geschreven media. Bij de categorie alternatieve media werden de resultaten van *Doorbraak* en *DWM* samengevoegd. Wat de pers betreft, werd de mainstreamkrant *De Standaard* erbij gehaald en TV omvat de resultaten van het *VRT* Journaal en *VTM* Nieuws. Voor alle bestudeerde media geldt dat actoren met betrekking tot politieke en overheid het grootste deel uitmaken van alle aanwezige

actoren, al moeten de onderlinge verschillen worden benoemd. Deze vaststelling stemt overeen met bevindingen van voorgaand onderzoek (o.a. Beckers en Van Aelst, 2019).

Bij de journaals ligt de politieke actorrepresentatie met 67% het hoogst, gevolgd door mainstream pers (56%) en bij alternatieve media ligt het politieke actoraandeel in verhouding tot de andere media het laagst (45%). Bij dit laatste moeten we wel duiden dat er tussen de alternatieve media onderling wel grote verschillen zijn. Zoals gezegd, spendeert *Doorbraak* meer ruimte aan politieke actoren terwijl er bij *DWM* meer actoren uit het maatschappelijk middenveld worden vermeld.

Ook heeft voorgaand onderzoek vastgesteld dat verwijzingen naar burgers meer gebruikt wordt in televisienieuws dan in de pers. Ons onderzoek over berichtgeving omtrent kernenergie wijst uit dat de resultaten gedeeltelijk stroken met voorgaande bevindingen. In de mainstream pers wordt er minder inderdaad gerefereerd naar burgers dan in televisiejournaals. Verwijzend naar alternatieve media toont ons onderzoek andere resultaten. De actoren met betrekking tot het maatschappelijk middenveld worden gemiddeld meer besproken in de alternatieve media (17%). De middenveldorganisaties, al dan niet met hun vertegenwoordigers, die het meest aanbod kwamen, zijn; 11 maart beweging (vooral bij *DWM*), Greenpeace België en Bond Beter Leefmilieu. Bij de geschreven pers bekleden organisaties of hun vertegenwoordigers, met betrekking tot kernenergie, een aandeel van 7%. De journaals scoren echter nog lager met 3%. Dit gezegd zijnde, kunnen we aannemen dat onze hypothese deels klopt. Op geaggregeerd niveau spenderen alternatieve media meer aandacht aan actoren uit het middenveld. Een vergelijking tussen de twee alternatieve media legt onderlinge verschillen bloot. De cijfers omtrent actoren in het middenveld situeren zich in gelijke lijn met mainstream media.

In het verlengde van de vorige hypothese rond actoren, kunnen we nu nader de actordiversiteit bestuderen en hier dieper op ingaan. Dit brengt ons dan ook bij onze vierde hypothese die als volgt leest: *Mainstream nieuwsmedia vertonen een hogere mate van actordiversiteit dan alternatieve nieuwsmedia*. Om de actordiversiteit per medium na te gaan, werd de Simpson's D maat gehanteerd. De resultaten van Simpson's D verklaren dat de mainstream media in hun nieuwsberichten omtrent kernenergie, verslag uitbrengen over een minder diverse reeks actoren dan de alternatieve media. De mainstream audiovisuele media geven gecombineerd een Simpson's D_2 waarde die 0.79 bedraagt, zoals weergegeven in Tabel 8. Deze waarde wijst er op dat er een vrij hoge mate van actordiversiteit is doorheen de nieuwsitems rond kernenergie van *VRT Journaal* en *VTM Nieuws*. Uit een onderlinge vergelijking van de twee journaals blijkt dat ze even hoog scoren op actordiversiteit.

De diversiteit ligt hoger bij de mainstream pers en bij de alternatieve nieuwartikelen ten opzichte van de mainstream audiovisuele media. Nieuwsitems van een journaal zijn dan ook onderworpen aan een vast format van een beperkt aantal minuten, terwijl er bij online geschreven nieuwsmedia meer ruimte is voor bijvoorbeeld achtergrondinformatie. De actordiversiteit van de mainstream pers ($D_z = 0.82$) is eerder gelijk met de audiovisuele media.

Als we de actordiversiteit van de alternatieve nieuwsmedia nader beschouwen, stellen we beperkte hogere mate van verscheidenheid vast ($D_z = 0.87$). Aan de hand van deze bevindingen moeten we hypothese 4 verwerpen voor actordiversiteit inzake het thema 'kernenergie'. De actordiversiteit bij alternatieve media is immers groter dan bij mainstream (print en audiovisuele) media.

Tabel 8 Actordiversiteit

	Actordiversiteit Simpson's D_z
Alternatieve media	0.87
<i>Doorbraak</i>	0.85
<i>DeWereldMorgen</i>	0.87
Mainstream pers	0.82
<i>De Standaard</i>	0.82
Mainstream audiovisuele media	0.79
<i>VRT</i>	0.78
<i>VTM</i>	0.78

4.3 Standpuntdiversiteit

Naast de actordiversiteit zijn we in dit onderzoek ook geïnteresseerd in de diversiteit aan standpunten in de nieuwsverslaggeving omtrent kernenergie in de pers. Van ieder nieuwsbericht werd een beoordeling gemaakt of het ging om standpunten voor of tegen kernenergie of gebalanceerd. Op basis van de data die verzameld werd, kunnen we naar de diversiteit van ieder medium bepalen. Het gemiddeld aantal standpunten over kernenergie per nieuwsbericht bedraagt $M = 1,49$ bij *De Standaard*, $M = 1,44$ bij *Doorbraak* en $M = 1,80$ bij *DeWereldMorgen*.

De vijfde hypothese test hoe gebalanceerd nieuwsitems zijn in de geschreven media: *In de Vlaamse mainstream geprinte media is de berichtgeving over kernenergie meer gebalanceerd dan bij de Vlaamse alternatieve nieuwsmedia*. In het verlengde van deze hypothese kunnen we onze veronderstelling nader nuanceren door hypothese zes er nog aan toe te voegen: *De artikelen van het*

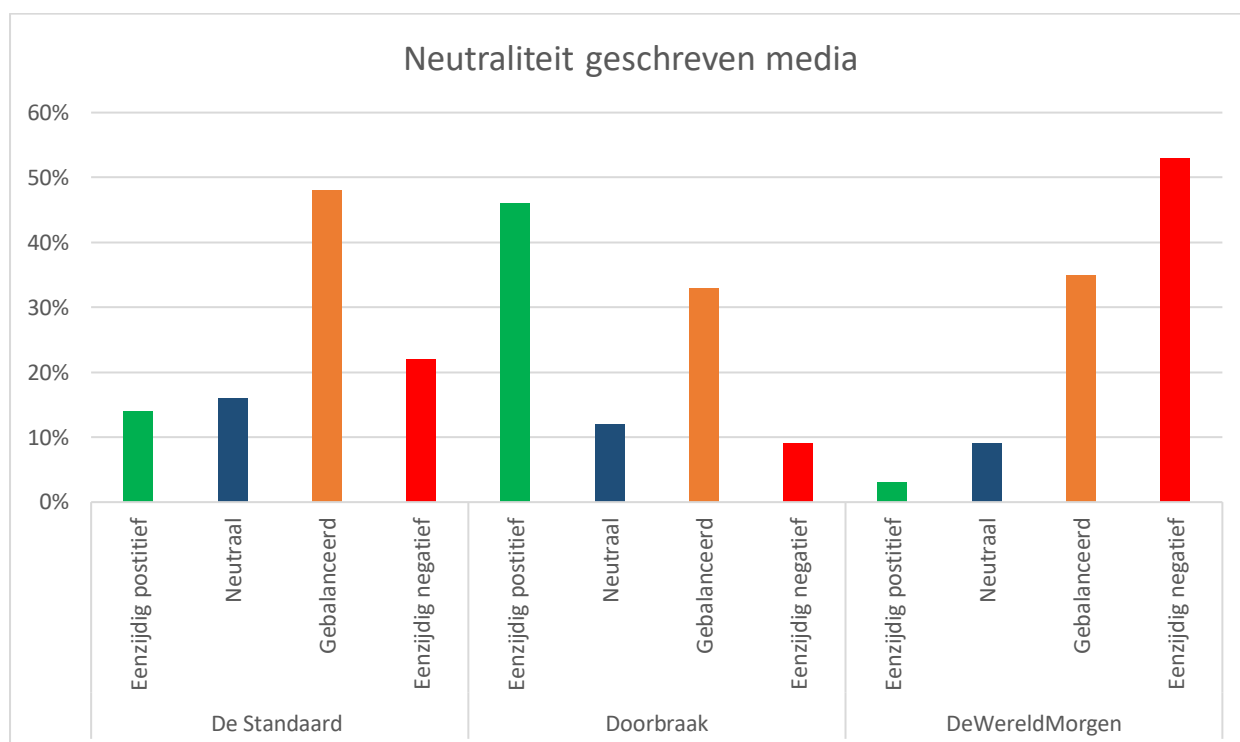
links georiënteerd alternatief medium nemen een negatievere toon aan omtrent het thema kernenergie ten opzichte van en in vergelijking met het rechts georiënteerd alternatief medium.

Uit de rapportering van *Figuur 4* blijkt dat de berichtgeving van *De Standaard* over kernenergie zowel neutraler als meer gebalanceerd werd gepercipieerd dan de nieuwsitems van alternatieve media. Dit bevestigt onze verwachting dat mainstream media partijdigheid in mindere mate doen uitschijnen. Toch zijn er ook twee opmerkelijke verschillen te constateren. *DeWereldMorgen* kenmerkt hoge mate van eenzijdige negativiteit in de berichtgeving terwijl *Doorbraak* voornamelijk eenzijdig positief communiceert in haar berichtgeving over kernenergie.

We maken ook de vergelijking met de politieke partijen die worden aangehaald per medium bij Tabel 5 en Tabel 6. We verwachten namelijk dat er samenhang is tussen neutraliteit van kernenergie in de media en de gunstigheid van vermelding van politieke actoren. 39% van het aantal keer dat *Groen* wordt vermeld bij *Doorbraak*, gaat het om een ongunstige vermelding. Ook de Vlaamse en Waalse liberalen worden meer ongunstig dan gunstig benoemd.

In tegenstelling tot deze partijen verwerft *Vlaams Belang* voor 44% een gunstige vermelding. *N-VA* haalt onze veronderstelling echter onderuit, waar het ook meer ongunstig dan gunstig ter sprake komt. Analyses van *DeWereldMorgen* tonen resultaten waaruit blijkt dat alle politieke partijen die zich aan de centrum-rechterzijde van het politieke spectrum situeren, te maken krijgen met hoge mate van ongunstige of ambivalente vermelding. De linkse partijen zijn veelal tegenstander van kernenergie en dit zou een potentiële verklaring kunnen zijn voor de eenzijdig negatieve standpunten ten aanzien van kernenergie. Kortom, we zien bij *De Standaard* dat zij over het thema 'kernenergie' zowel neutraler als gebalanceerder berichten, hetgeen wil zeggen dat zij zowel de voor- als de tegenstanders min of meer evenredig aan het woord laten. Bij *Doorbraak* zien we juist dat dit medium meer de voorstanders van kernenergie aan het woord laten. Dit terwijl we bij *DeWereldMorgen* kunnen zien dat juist de tegenstanders van kernenergie aan bod komen. Zo zouden we kunnen concluderen dat *De Standaard* meer een beschrijvende journalistieke stijl aanneemt terwijl de alternatieve media meer gebruik maken van een opiniërende stijl.

Figuur 4 Neutraliteit geschreven pers



Ten slotte werd er ook een evaluatie gemaakt van iedere actor uit de nieuwsartikelen, of deze een voorstander is van kernenergie. Deze sluit aan bij de neutraliteit van de nieuwsmedia. Zo stelt *Tabel 9* voor dat het percentage voorstanders in *De Standaard* evenwichtig is verdeeld met actoren die een andere mening hebben over kernenergie. *Doorbraak* laat meer voorstanders aan het woord dan andere stemmen. Deze bevinding gaat in lijn met de overwegend positieve berichtgeving over kernenergie. Bij *DeWereldMorgen* nemen we het omgekeerde waar, namelijk overwegend andere stemmen dan voorstanders.

Tabel 9 Percentage voorstanders nieuwsartikelen

	Voorstander	Anders
<i>De Standaard</i>	49%	51%
<i>Doorbraak</i>	54%	46%
<i>DeWereldMorgen</i>	38%	62%

5 Conclusie en discussie

Naast mainstream media hebben tegenwoordig ook alternatieve media hun weg gevonden naar het publiek. Het karakter van deze alternatieve mediakanalen kan echter vergaande gevolgen hebben voor de berichtgeving. Daarom hebben we in dit onderzoek stilgestaan bij de manieren waarop zowel de mainstream media als de alternatieve media aan berichtgeving doen. Dit is onderzocht door deze twee soorten media met elkaar te vergelijken wat betreft hun keuzes voor de actoren en hun standpunten die ze al dan niet aan het woord laten. Het doel van deze vergelijking was om via een kwantitatieve inhoudsanalyse te achterhalen of er sprake is van actor-bias binnen het Vlaamse medialandschap. Het onderwerp voor dit comparatief onderzoek was kernenergie. De hoofdvraag die de voornoemde vergelijking tot uitdrukking heeft gebracht, luidt dan ook als volgt: *In welke mate is er sprake van vooringenomenheid van de Vlaamse media – mainstream en alternatief – in de berichtgeving over kernenergie tussen de jaren 2017 en 2021?*

De Vlaamse alternatieve media worden gekenmerkt door een andere interne structuur en werking dan de mainstream media. Dit is goed zichtbaar in het feit dat de alternatieve media minder verantwoording hoeven af te leggen over hun keuzes die ze maken over de verslaggeving dan hun mainstream tegenhangers. Ondanks deze verschillen in werking, vertonen deze twee soorten media toch ook gelijkenissen in de manier waarop zij aan nieuwsverslaggeving doen. Zo vertoonde de berichtgeving rondom kernenergie pieken in 2018 en 2021 zowel in de mainstream als in de alternatieve media. De kernuitstap die oorspronkelijk was gepland in 2025, was het meest besproken thema.

In ons onderzoek zijn verschillende categorieën van actoren (Beckers & Van Aelst, 2019) besproken en opgenomen in onze analyse. De actorcategorie die dan de grootste vertegenwoordiging kent in alle onderzochte media is de categorie van ‘politiek en overheid’. Zodoende is op basis van onze bevindingen een *incumbency bonus* vast te stellen voor de federale regeringspartijen in Vlaanderen en voor de Waalse partij *MR* (Green-Pedersen et al., 2017). De Waalse (regerings)partijen komen in de gekozen media nauwelijks aan het woord, met uitzondering van *MR* die deel uitmaakt van de huidige federale regering. De media die in dit onderzoek aan bod kwamen, vertonen onderling wel verschillen in de mate waarin ze naar actoren verwijzen. De openbare omroep rapport per nieuwsitem gemiddeld meer actoren dan de commerciële omroep. Een hogere mate van actorvertegenwoordiging, zou een hogere mate van diversiteit aan standpunten kunnen impliceren (Masini et al., 2018). Het aandeel van politieke actoren ligt tevens hoger bij de publieke omroep, terwijl de commerciële omroep eerder kiest voor ‘professionals en experts’ om hen in een hogere mate vertegenwoordigd te laten zijn in hun

berichtgeving. Deze bevindingen sluiten aan bij de bestaande onderzoeken, waarbij er tevens sprake is van het gegeven dat de openbare omroep doorgaans meer politieke actoren rapporteert dan de commerciële omroep (Beckers & Van Aelst, 2019).

Vervolgens hebben we de diversiteit aan actoren bestudeerd. De bevindingen van ons onderzoek omtrent de berichtgeving rond kernenergie tonen een hogere actordiversiteit aan in de Vlaamse alternatieve media dan in de mainstream media. Dit kan te maken hebben met het feit dat deze media meer ruimte hebben in hun online nieuwsartikels. Bovendien zijn ze niet gebonden aan een bepaalde (beperkte) omvang, wat wel het geval is bij de mainstream media (Schaap & Pleijter, 2012). Zo stellen Buyens & Van Aelst (2021a) namelijk in hun onderzoek naar actordiversiteit in alternatieve en mainstream nieuwsoutlets dat alternatieve nieuwsmedia grotendeels onafhankelijke spelers zijn in het medialandschap, waardoor ze meer alternatieve en mogelijk radicale nieuwscontent kunnen publiceren. Anderzijds sluit de bevinding van een hogere actordiversiteit bij alternatieve media niet aan bij het onderzoek van Bailey et al. (2007).

Als we de Vlaamse media nader aan een analyse onderwerpen, constateren we dat *DeWereldMorgen* rapporteert over de meest diverse groep actoren in haar verslaggeving over kernenergie. Het medium maakt gemiddeld minder gebruik van politieke actoren in de berichtgeving. Opmerkelijk is wel dat *DeWereldMorgen*, bovengemiddeld gebruikmaakt van actoren uit het maatschappelijk middenveld. Echter is dit wel in context te plaatsen en te begrijpen, want in dit onderzoek is naar voren gekomen dat *DeWereldMorgen* geassocieerd kan worden met een klankbord voor middenveldorganisaties, daar ze tevens banden heeft met sommige organisaties (Beckers & Van Aelst, 2019). Deze bevinding kan echter ook gelinkt worden aan het feit dat alternatieve media een aanvulling zijn voor mainstream media (Raeijmaekers & Maesele, 2015). Bij het andere alternatieve medium, *Doorbraak*, liggen de percentuele bevindingen van de actorcategorieën heel dicht bij de actorpercentages van *De Standaard*, een mainstream medium. Deze twee media communiceren nauwelijks over middenveldorganisaties, terwijl politieke actoren wel centraal staan. Hieruit blijkt dat geschreven mainstream en alternatieve media niet stevast van elkaar verschillen in de manier waarop aan berichtgeving wordt gedaan. Het is echter opvallend dat de alternatieve media onderling zulke verschillen vertonen in hun behandeling van actoren.

Op basis van onze bevindingen zijn er ook wel verschillen vast te stellen tussen de alternatieve media onderling in de manier waarop politici of hun partijen worden vermeld over het thema kernenergie. Zo blijkt uit de analyse dat *DeWereldMorgen* opvallend gunstiger bericht over de politieke partijen die zich aan de centrumlinkse kant van het politieke spectrum situeren. Over partijen aan de rechterkant

van het spectrum werd door dit medium grotendeels ongunstig geschreven. Dit op basis van hetgeen we middels *favorability* hebben toegelicht (Hopmann et al., 2012). In het verlengde hiervan is er gekeken naar de alternatieve nieuwsmedia met de vraag of deze meer aandacht besteden aan de politieke partijen die zich het meest aan, hetzij de linkerkzijde, hetzij de rechterzijde van, het politieke spectrum positioneren. De opvallende bevinding is dat wanneer een partij juist vaak aan bod komt in een medium, dan is dat de partij die tegenover de politieke kleur van het medium staat. Daarom wordt die partij ook vaker in een negatiever daglicht gezet en gepositioneerd. *Doorbraak* bericht heel gunstig over de politieke partij die zich uiterst rechts situeert, *Vlaams Belang*, terwijl voor de andere partijen de cijfers eerder schommelen. Hoewel *Doorbraak* (extreem)rechtse fundamenteën kent, is het merkwaardig dat *N-VA* overwegend ongunstige vermeldingen krijgt en *PVDA/PTB* wel voornamelijk gunstige. Op basis van onze bevindingen kunnen we concluderen dat *Doorbraak* een alternatief medium is dat zich afzet tegen de gevestigde orde, waardoor regeringspartijen bovenal als ongunstig worden gepercipieerd.

Op basis van voorgaande bevindingen, stellen we vast dat het moeilijk is om over 'de alternatieve media' als één homogene groep te spreken, die een alternatief bieden voor de mainstream media. De manier waarop de alternatieve media rapporteren over actoren die voorbij komen (bijvoorbeeld gunstigheid) en de standpunten die ze presenteren, impliceert een gepolariseerde nieuwsomgeving die erg uiteenlopend is. Ook het gemiddeld aantal standpunten over kernenergie ligt per nieuwsartikel relatief hoger bij alternatieve media dan bij mainstream media. Daarbij geven beide Vlaamse alternatieve media een verschillende interpretatie van redactionele afhankelijkheid. Het links alternatief medium geeft een voorkeur aan het benoemen van middenveldorganisaties, die in mainstream media nauwelijks voorkomen. Het rechts alternatief medium bewandelt de politiek getinte piste, gericht op afkeer tegen mainstream instanties. In tegenstelling tot de mainstream media, rapporten de alternatieve media toch wel gekleurde berichtgeving, zoals dat uit de volgende analyse blijkt.

Een bevinding die in het oog springt, heeft betrekking op de standpunten over kernenergie die ieder persmedium presenteert. De berichtgeving over kernenergie is in *De Standaard* overwegend neutraal, zowel voor- als tegenstanders krijgen min of meer evenwichtige aandacht. *De Standaard* lijkt eerder een descriptieve journalistieke stijl te hanteren (Borchard, 2022). De standpunten die *De WereldMorgen* rapporteert over kernenergie zijn grotendeels negatief en volgen dus de standpunten van centrumlinkse partijen, hetgeen een tegenstand inhoudt tegen kernenergie. *Doorbraak* doet precies het tegenovergestelde en publiceert voornamelijk standpunten over kernenergie die in het voordeel van gepercipieerd worden, wat in lijn ligt met de rechterflank van het

politiek spectrum. De *favorability* van vermeldingen van politieke actoren en de uiting over standpunten wijst erop dat de bestudeerde alternatieve media een stijl hanteren die wellicht aansluit bij interpretatieve journalistiek (Borchard, 2022). In feite vormen deze alternatieve nieuwskanalen elks een kamp dat zich situeert aan de uiteinden van het politieke spectrum. Ook trekken deze alternatieve media een ander, specifiek doelpubliek aan vanwege de wijze waarop zij hun keuzes maken in hun berichtgeving. Ze trekken de journalistieke strekking als het ware open en zetten zich af tegen mainstream media (Raeijmaekers & Maesele, 2015). Zoals in dit onderzoek al werd aangekaart, blijkt uit voorgaand onderzoek dat de alternatieve nieuwsmedia zichzelf als een zelfverklaarde correctie zien voor de mainstream media (Mayerhöffer, 2021). Met andere woorden, ze dragen bij aan het extern pluralisme van het Vlaams medialandschap (Yoon, 2013). Bovendien kunnen we deze rol in de context van het agonistische model plaatsen, waarbij het onderscheid tussen vriend en vijand sterk benadrukt wordt (Carpentier, 2011).

Zo kunnen we concluderen dat onze bevindingen aangeven dat op geaggregeerd niveau alternatieve media niet zozeer afwijkende verschillen tonen ten aanzien van de mainstream media, ten minste wanneer het om actorpercentages rond het onderwerp 'kernenergie' gaat. Tevens zijn we tot de conclusie gekomen dat in het algemeen het niet de mainstream en alternatieve media zijn die van elkaar verschillen in hun wijze van berichtgeving. Het zijn juist de alternatieve media onderling die verschillen vertonen in de zin van een zekere mate van vooringenomenheid. Dit geldt met name wanneer het om standpunten gaat. Zodoende kunnen we stellen dat, de alternatieve en mainstream media op geaggregeerd niveau in deze studie geen grote mate vertonen in de zin van vooringenomenheid. Uiteraard berichten ze ieder op een andere wijze en laten ze andere standpunten en actoren aan het woord. Ook berichten de media wel soms in een positieve of negatieve zin, maar op basis hiervan kunnen we niet hard stellen dat ze per definitie vooringenomen zijn. Dit omdat een dergelijke aanwijzing niet expliciet naar voren is gekomen in onze bevindingen.

Toch moet opgemerkt worden dat de alternatieve media over het algemeen niet de oude structuren en patronen van de mainstream media volgen en dat ze minder verantwoording hoeven af te leggen voor hun keuzes, ten minste niet in de klassieke zin. Dit kan bovenop de actor- en standpuntkeuzes ook een grote impact hebben op de inhoud van hun berichten, die op hun beurt ook de sociale en maatschappelijke cohesie kunnen aantasten, als niet ontwrichten. Vooral wanneer de alternatieve media een megafon en spreekbuis zouden worden voor bepaalde radicale stemmen en ideologieën in de samenleving. Het is daarom van cruciaal belang om ook de rol en de impact van de alternatieve media vanuit een structurele zienswijze aan nadere onderzoeken te onderwerpen, waarvoor ons onderzoek aangaande de vooringenomenheid een beginpunt vormt.

Uiteraard is geen enkel onderzoek perfect, of beter gezegd, met geen enkel onderzoek is het laatste woord gezegd. Iedere beperking opent nieuwe mogelijkheden voor een voortzetting van het onderzoek in de vorm van nieuwe onderzoeken. Dit geldt ook voor ons onderzoek. De eerste beperking is dat deze studie zich beperkt heeft tot slechts één mainstream print medium, vanwege de tijdslimiet. Op basis van één medium onderzocht te hebben, is het niet mogelijk om bevindingen te generaliseren voor de andere Vlaamse pers. Naast kwaliteitskranten zou het ook interessant zijn om populaire en Waalse kranten te betrekken in een comparatieve analyse. Eventueel zou de steekproef zelfs verbreed kunnen worden naar andere (Europese) landen om de vooringenomenheid rond kernenergie te achterhalen.

Ten aanzien van de tweede limitatie kunnen we niet zeggen dat de bevindingen omtrent de verschillen tussen mainstream media en alternatieve media over het onderwerp 'kernenergie' uitsluitend geven over het karakter van deze media. Integendeel, hetgeen we over het karakter van deze twee categorieën van media hebben kunnen bekomen, geeft louter een aanleiding tot verwondering over de ware aard en het echte karakter van deze media. Het zou interessant geweest zijn om meer alternatieve nieuwsmedia op te nemen in het onderzoek. De bevindingen van dit onderzoek zouden juist aanleiding moeten geven tot meer onderzoek met meer onderwerpen die aan bod moeten komen in meer media om een generaliserend beeld te kunnen vormen en een algemene uitspraak te kunnen doen over deze media en de wijze waarop ze aan berichtgeving doen.

Een andere praktische beperking van het onderzoek heeft betrekking op de dataset van het Elektronisch Nieuwsarchief. Hoewel de kwaliteit van de codering van de data van het ENA wel betrouwbaar is, was het niet mogelijk om met de bestaande data ieder aspect met de alternatieve nieuwsmedia te vergelijken. Zo lieten de data en de tijd ons niet toe om, bijvoorbeeld, standpunten nader te behandelen. Om dat te realiseren zouden we ieder nieuwsitem opnieuw moeten bekijken en coderen. Ook zou de betrouwbaarheid van ons eigen codeboek verhoogd kunnen worden door een tweede keer een betrouwbaarheidstest uit te voeren. Een andere beperking van dit onderzoek betreft de selectie die we hebben gemaakt voor het soort bias. Er zijn uiteraard verschillende vormen van bias, zoals we die in dit onderzoek hebben besproken, maar louter actor-bias voor dit onderzoek hebben gekozen. Tot slot kan het een interessante piste zijn om journalisten te bevragen hoe zij het debat rond kernenergie en de eventuele vooringenomenheid van media ervaren.

6 Referentielijst

- Alterman, E. (2002). What liberal media? The truth about bias and the news. *Sacred Heart University Review*, 22(1), 2.
- Altun, F. (2011). Media ethics and discourse of impartiality. *Turkish Journal of Business Ethics*, 4(8), 18-24.
- Asp, K. (2007). Fairness, Informativeness and Scrutiny: The Role of News Media in Democracy. *Nordicom Review*, 28.
- Atton, C. (2003). What is alternative journalism?. *Journalism*, 4(3), 267-272.
- Atton, C. (2007). Current issues in alternative media research. *Sociology Compass*, 1(1), 17-27.
- Atton, C., & Couldry, N. (2003). New Media and Society. *Media, Culture & Society*, 25, 579-586.
- Atton, C., & Wickenden, E. (2005). Sourcing routines and representation in alternative journalism: A case study approach. *Journalism studies*, 6(3), 347-359.
- Bailey, O., Cammaerts, B., & Carpentier, N. (2007). *EBOOK: Understanding Alternative Media*: McGraw-Hill Education (UK).
- Ball-Rokeach, S. J. (2008). Media system dependency theory. *The international encyclopedia of communication*.
- Baron, D. P. (2006). Persistent media bias. *Journal of Public Economics*, 90(1-2), 1-36.
- Beckers, K., Masini, A., Sevenans, J., van der Burg, M., De Smedt, J., Van den Bulck, H., & Walgrave, S. (2019). Are newspapers' news stories becoming more alike? Media content diversity in Belgium, 1983–2013. *Journalism*, 20(12), 1665-1683.
- Beckers, K., & Van Aelst, P. (2019). Look who's talking: An analysis of actors in television news (2003–2016). *Journalism studies*, 20(6), 872-890.
- Benson, R. (2009). What makes news more multiperspectival? A field analysis. *Poetics*, 37(5-6), 402-418.
- Berelson, B. (1952). Content analysis in communication research.
- Borchard, G. (2022). Interpretative Journalism. In *The SAGE Encyclopedia of Journalism* (2de editie, pp. 862–865). SAGE Publications.
- Boomgaarden, H. G., & De Vreese, C. H. (2007). Dramatic real-world events and public opinion dynamics: Media coverage and its impact on public reactions to an assassination. *International Journal of Public Opinion Research*, 19(3), 354-366.
- Boukes, M., & Vliegthart, R. (2017). Hoe populaire en kwaliteitskranten van elkaar verschillen in verslaggeving.
- Boumans, J. W., & Vliegthart, R. (2014). 'Safety first' versus 'op de barricaden': Een inhoudsanalyse van het nucleaire debat in Nederland. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 42(4).

- Buyens, W. (2019). *Alternatieve media, alternatieve feiten? Een kwantitatieve studie naar de inhoudsdiversiteit in Vlaamse alternatieve en mainstream nieuwsmedia*. [Masterscriptie, Universiteit Antwerpen]. Medialibrary.
- Buyens, W., & Van Aelst, P. (2021a). Alternative Media, Alternative Voices? A Quantitative Analysis of Actor Diversity in Alternative and Mainstream News Outlets. *Digital Journalism*, 1-23.
- Buyens, W., & Van Aelst, P. (2021b). Eén bril, vele visies?: Diversiteit in Vlaamse nieuwsmedia en de perceptie bij het publiek. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 49(1), 29-50.
- Carpentier, N. (2011). *Media and participation: A site of ideological-democratic struggle*: Intellect.
- Chiang, C.-F., & Knight, B. (2011). Media bias and influence: Evidence from newspaper endorsements. *The Review of economic studies*, 78(3), 795-820.
- Chomsky, D. (2015). The New York Times and American Tax Policy: Representing Citizens or Echoing Elites?
- Ceustermans, C. (2016, 27 mei). Wat is er aan de hand met de Vlaamse media? *Doorbraak*. Geraadpleegd op 1 juni 2022, van <https://doorbraak.be/wat-er-aan-de-hand-met-de-vlaamse-media/>
- CIM. (2020, 16 oktober). *CIM Persstudie: Analyse Mediahuis*. MediaSpecs. Geraadpleegd op 25 mei 2022, van <https://www.mediaspecs.be/cim-persstudie-analyse-mediahuis/#:%7E:text=De%20standaard%20blijft%20grootste%20kwaliteitskrant,met%20480.760%20lezers%20per%20dag>
- Coulter, A. (2003, September). Slander: Liberal lies about the American right. Crown Forum.
- D'Alessio, D., & Allen, M. (2000). Media bias in presidential elections: A meta-analysis. *Journal of communication*, 50(4), 133-156.
- Dallmann, A., Lemmerich, F., Zoller, D., & Hotho, A. (2015, August). Media bias in German online newspapers. In *Proceedings of the 26th ACM Conference on Hypertext & Social Media* (pp. 133-137). Davis, A. (2009). Journalist–source relations, mediated reflexivity and the politics of politics. *Journalism studies*, 10(2), 204-219.
- De Cock, R., Mertens, S., Sundin, E., Lams, L., Mistiaen, V., Joris, W., & d'Haenens, L. (2018). Refugees in the news: Comparing Belgian and Swedish newspaper coverage of the European refugee situation during summer 2015. *Communications*, 43(3), 301-323.
- De Swert, K. (2011). *Where is the balance in the news? The determinants of balanced coverage of political news sources in television news*. [Dissertatie, Universiteit Antwerpen]. Medialibrary. Geraadpleegd op 6 februari 2022, van [https://medialibrary.uantwerpen.be/oldcontent/contai ner2608/files/De%20Swert%20\(2011\)%20Balance%20in%20the%20news\(1\).pdf](https://medialibrary.uantwerpen.be/oldcontent/contai ner2608/files/De%20Swert%20(2011)%20Balance%20in%20the%20news(1).pdf)

- De Vadder, I. (2022, 21 maart). Is de kernuitstap nu definitief van tafel? *VRT NWS*. Geraadpleegd op 25 mei 2022, van <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2022/03/21/ivan-de-vadder-21-maart-2022/?fbclid=IwAR0bycgcy8w84YazlakC3X7NsxwH5Vn4Ifuibm9OnuxCLxud5RCeoYRZHLo>
- DeWereldMorgen. (2022, 27 januari). *Over DeWereldMorgen (FAQ)*. DeWereldMorgen.Be. Geraadpleegd op 3 juni 2022, van <https://www.dewereldmorgen.be/over-dewereldmorgenbe/>
- Doorbraak. (2020, 26 november). Wat is Doorbraak? *Doorbraak.be*. Geraadpleegd op 3 juni 2022, van <https://doorbraak.be/wat-is-doorbraak/>
- Downey, J., Titley, G., & Toynbee, J. (2014). Ideology critique: the challenge for media studies. *Media, Culture & Society*, 36(6), 878-887.
- Dryzek, J. S. (2002). *Deliberative democracy and beyond: Liberals, critics, contestations*: Oxford University Press on Demand.
- Eberl, J.-M., Boomgaarden, H. G., & Wagner, M. (2017). One bias fits all? Three types of media bias and their effects on party preferences. *Communication Research*, 44(8), 1125-1148.
- Entman, R. M. (2007). Framing bias: Media in the distribution of power. *Journal of communication*, 57(1), 163-173.
- Eurostat. (2022, januari). *Statistics Explained*. Eurostat Statistics Explained. Geraadpleegd op 1 juni 2022, van https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Nuclear_energy_statistics#:~:text=Nuclear%20plants%20generated%20around%2024.6,in%20the%20EU%20in%202020.&text=In%202020%2C%2013%20EU%20countries,%2C%20Slovakia%2C%20Finland%20and%20Sweden.
- Figenschou, T. U., & Ihlebæk, K. A. (2019). Challenging journalistic authority: Media criticism in far-right alternative media. *Journalism studies*, 20(9), 1221-1237.
- Franken, A. (2004). *Lies: and the lying liars who tell them: a fair and balanced look at the Right*: Penguin.
- Francken, T. [@FranckenTheo]. (2022, 8 februari). 'Journalisten' op de weerdienst met een missie. *De moderne missionarissen, gezonden door de Heilige Klimaatkerk. Beangstigend. Zit daar eigenlijk nog iemand op die hoofdredactie @VTMNIEUWS? #objectievejournalistiek* [Tweet]. Twitter. Geraadpleegd op 5 juni 2022, van <https://twitter.com/JohanOpdeBeeck/status/1494667479062388741>
- Gamson, W. A., & Modigliani, A. (1989). Media discourse and public opinion on nuclear power: A constructionist approach. *American Journal of sociology*, 95(1), 1-37.
- Gans, H. J. (2011). Multiperspectival news revisited: Journalism and representative democracy. *Journalism*, 12(1), 3-13.
- Geenen, D. (2011). *Fukushima: van 'renaissance' naar 'meltdown'? Framing van kernenergie in de Vlaamse pers (2002-2011)* [Masterscriptie, Universiteit Antwerpen]. Medialibrary.

- Goldberg, B. (2014). *Bias: A CBS insider exposes how the media distort the news*: Regnery Publishing.
- Green-Pedersen, C., Mortensen, P. B., & Thesen, G. (2017). The incumbency bonus revisited: Causes and consequences of media dominance. *British Journal of Political Science*, 47(1), 131-148.
- Groseclose, T., & Milyo, J. (2005). A measure of media bias. *The Quarterly Journal of Economics*, 120(4), 1191-1237.
- Hallin, D. C., & Mancini, P. (2004). *Comparing media systems: Three models of media and politics*: Cambridge university press.
- Hamborg, F., Donnay, K., & Gipp, B. (2019). Automated identification of media bias in news articles: an interdisciplinary literature review. *International Journal on Digital Libraries*, 20(4), 391-415.
- Hanitzsch, T., Van Dalen, A., & Steindl, N. (2018). Caught in the nexus: A comparative and longitudinal analysis of public trust in the press. *The International Journal of Press/Politics*, 23(1), 3-23.
- Harcup, T. (2003). The Unspoken-Said' The Journalism of Alternative Media. *Journalism*, 4(3), 356-376.
- Harcup, T. (2005). "I'm doing this to change the world": Journalism in alternative and mainstream media. *Journalism studies*, 6(3), 361-374.
- Hayes, A. F., & Krippendorff, K. (2007). Answering the call for a standard reliability measure for coding data. *Communication methods and measures*, 1(1), 77-89.
- Heft, A., Mayerhöffer, E., Reinhardt, S., & Knüpfer, C. (2020). Beyond Breitbart: Comparing right-wing digital news infrastructures in six western democracies. *Policy & internet*, 12(1), 20-45. 7
- Hiroux, D. (2022, 23 april). MR bevestigt "cordon médiatique" na ophefmakend "Terzake"-debat tussen Bouchez en Van Grieken. *VRT NWS.be*. Geraadpleegd op 6 juni 2022, van <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2022/04/23/mr-bevestigt-cordon-mediatique-na-ophefmakend-debat-tussen-bou/>
- Hoffmann-Riem, W. (1987). National identity and cultural values: Broadcasting safeguards. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 31(1), 57-72.
- Holt, K., Ustad Figenschou, T., & Frischlich, L. (2019). Key dimensions of alternative news media. *Digital Journalism*, 7(7), 860-869.
- Hopmann, D. N., de Vreese, C. H., & Albæk, E. (2011). Incumbency bonus in election news coverage explained: The logics of political power and the media market. *Journal of communication*, 61(2), 264-282.
- Hopmann, D. N., Van Aelst, P., & Legnante, G. (2012). Political balance in the news: A review of concepts, operationalizations and key findings. *Journalism*, 13(2), 240-257.
- Huyse, L., & Hooghe, M. (2012). De messias en de media: hoe onpartijdig zijn tv-zenders en kranten nog? *De Standaard*, 42-43.
- Jung, J. Y. (2017). Media dependency theory. *The international encyclopedia of media effects*, 1-10.

- Kenix, L. J. (2014). Independent Websites Not So Different from Group-Owned. *Newspaper Research Journal*, 35(2), 24-39.
- Kenski, K., & Jamieson, K. H. (2017). The Oxford handbook of political communication. 440.
- Kristiansen, S. (2017). Characteristics of the mass media's coverage of nuclear energy and its risk: A literature review. *Sociology Compass*, 11(7), e12490.
- Krotz, F. (2017). Explaining the mediatisation approach. *Javnost-The Public*, 24(2), 103-118.
- Lazaridou, K., & Krestel, R. (2016). Identifying political bias in news articles. *Bulletin of the IEEE TCDL*, 12.
- Lee, T. T. (2005). The liberal media myth revisited: An examination of factors influencing perceptions of media bias. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 49(1), 43-64.
- Lefkowitz, J. (2018). "Tabloidization" or Dual-Convergence: Quoted speech in tabloid and "quality" British newspapers 1970–2010. *Journalism studies*, 19(3), 353-375.
- Leung, D. K., & Lee, F. L. (2014). Cultivating an active online counterpublic: Examining usage and political impact of Internet alternative media. *The International Journal of Press/Politics*, 19(3), 340-359.
- Lewis, J., Inthorn, S., & Wahl-Jorgensen, K. (2005). *Citizens or consumers?* : McGraw-Hill Education (UK).
- Masini, A., & Van Aelst, P. (2017). Actor diversity and viewpoint diversity: Two of a kind? *Communications*, 42(2), 107-126.
- Masini, A., Van Aelst, P., Zerback, T., Reinemann, C., Mancini, P., Mazzoni, M., . . . Coen, S. (2018). Measuring and explaining the diversity of voices and viewpoints in the news: A comparative study on the determinants of content diversity of immigration news. *Journalism studies*, 19(15), 2324-2343.
- Matthes, J., & Kohring, M. (2008). The content analysis of media frames: Toward improving reliability and validity. *Journal of communication*, 58(2), 258-279.
- Mayerhöffer, E. (2021). How do Danish right-wing alternative media position themselves against the mainstream? Advancing the study of alternative media structure and content. *Journalism studies*, 22(2), 119-136.
- McCurdy, P. (2012). Social movements, protest and mainstream media. *Sociology Compass*, 6(3), 244-255.
- McDonald, D. G., & Dimmick, J. (2003). The conceptualization and measurement of diversity. *Communication Research*, 30(1), 60-79.
- McQuail, D. (2000; 2005). *Mass Communication Theory*. London: Sage
- Mediaspecs, (2021, 2 december). *Mediaconcentratie in Vlaanderen: Mediaspelers kunnen hoofd bieden aan coronacrisis*. MediaSpecs. Geraadpleegd op 3 april 2022, van

<https://www.mediaspecs.be/insights/mediaconcentratie-in-vlaanderen-mediaspelers-kunnen-hoofd-bieden-aan-coronacrisis/>

- Morstatter, F., Wu, L., Yavanoglu, U., Corman, S. R., & Liu, H. (2018). Identifying framing bias in online news. *ACM Transactions on Social Computing*, 1(2), 1-18.
- Mortelmans, D., & Houben, M. (2004). De communicatiestrategie van NIRAS.
- Mossberger, K., Tolbert, C. J., & McNeal, R. S. (2007). *Digital citizenship: The Internet, society, and participation*: MIT Press.
- Napoli, P. M. (1999). Deconstructing the diversity principle. *Journal of communication*, 49(4), 7-34.
- Neuman, W. L. (2011). *Social research methods: Qualitative and quantitative approaches* (7 ed.). Harlow: Pearson Education.
- Newton, K. (2016). Public service and commercial broadcasting: Impacts on politics and society. *The Political Quarterly*, 87(1), 31-38.
- Niven, D. (1999). Partisan bias in the media? A new test. *Social Science Quarterly*, 847-857.
- Ojala, M. (2021). Is the Age of Impartial Journalism Over? The Neutrality Principle and Audience (Dis) trust in Mainstream News. *Journalism studies*, 22(15), 2042-2060.
- Overholser, G. (2004). The inadequacy of objectivity as a touchstone. *Nieman Reports*, 58(4), 53.
- PDE. (2021, 24 februari). VRT en VTM bieden 'evenwichtige berichtgeving'. *Vlaamse Vereniging van Journalisten*. Geraadpleegd op 26 mei 2022, van <https://journalist.be/2021/02/vrt-en-vtm-bieden-evenwichtige-berichtgeving?fbclid=IwAR1btKIOzvjTYyfZAXAc5mPMYeoY2ZJbKGmWLnvL8HJlqxpIgnfmL6hA5I#:~:text=Zowel%20bij%20VRT%20als%20VTM,het%20woord%20aan%20andere%20kopstukken>
- Perko, T., Turcanu, C., & Geenen, D. (2012). Media reporting and changes in public opinion after Fukushima nuclear accident: Belgium as case study. *International journal of nuclear governance, economy and ecology*, 3(4), 291-307.
- Raats, T., Picone, I., Van Aelst, P., & Paulussen, S. (2021, 22 februari). 2e onafhankelijk onderzoek naar onpartijdigheid toont aan: de VRT en Vlaamse media geven Vlaming evenwichtig beeld. *VRT.be*. Geraadpleegd op 3 juni 2022, van <https://www.vrt.be/nl/over-de-vrt/nieuws/2021/02/22/2e-onafhankelijk-onderzoek-naar-onpartijdigheid-toont-aan-de-vr/>
- Raeijmaekers, D., & Maesele, P. (2015). Media, pluralism and democracy: what's in a name? *Media, Culture & Society*, 37(7), 1042-1059.
- Raeymaeckers, K., Deprez, A., De Vuyst, S., & De Dobbelaer, R. (2015). The journalist as a jack of all trades. *Gatekeeping in transition*, 104-119.
- Raspoet, E. (2021, 7 oktober). *Hoe divers is het Vlaamse nieuwsaanbod? 'Voor VB zijn alternatieve media een grote meerwaarde'*. Knack. Geraadpleegd op 6 juni 2022, van

<https://www.knack.be/nieuws/hoe-divers-is-het-vlaamse-nieuwsaanbod-voor-vb-zijn-alternatieve-media-een-grote-meerwaarde/>

- Rauch, J. (2016). Are there still alternatives? Relationships between alternative media and mainstream media in a converged environment. *Sociology Compass*, 10(9), 756-767.
- Reese, S. D. (2007). Journalism research and the hierarchy of influences model: A global perspective. *Brazilian journalism research*, 3(2), 29-42.
- Reese, S. D. (2019). Hierarchy of influences. *The International Encyclopedia of Journalism Studies*, 1-5.
- Salgado, S., & Strömbäck, J. (2012). Interpretive journalism: A review of concepts, operationalizations and key findings. *Journalism*, 13(2), 144-161.
- Schaap, G., & Pleijter, A. (2012). Het sensatiegehalte van voorpaginafoto's: een inhoudsanalyse van populaire en kwaliteitskranten in Nederland. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 40(1).
- Schultz, J. (1998). *Reviving the fourth estate: Democracy, accountability and the media*: Cambridge University Press.
- Shoemaker, P. J., & Reese, S. D. (2013). *Mediating the message in the 21st century: A media sociology perspective*: Routledge.
- Simpson, E. H. (1949). Measurement of diversity. *nature*, 163(4148), 688-688.
- Singer, J. (2015). Out of bounds: Professional norms as boundary markers.
- Soontjens, K. (2016). *Van journalisten naar analisten? Een kwantitatieve analyse van berichtgeving over regeringsformaties*. [Masterscriptie, Universiteit Antwerpen]. Medialibrary.
- Stone, D. F. (2011). Ideological media bias. *Journal of Economic Behaviour & Organizational*, 78(3), 256-271.
- Strömbäck, J. (2005). In search of a standard: Four models of democracy and their normative implications for journalism. *Journalism studies*, 6(3), 331-345.
- Strömbäck, J., Tsfati, Y., Boomgaarden, H., Damstra, A., Lindgren, E., Vliegthart, R., & Lindholm, T. (2020). News media trust and its impact on media use: Toward a framework for future research. *Annals of the International Communication Association*, 44(2), 139-156.
- Toggle, C. (1998). The bias toward finding bias in television news. *Communication Reports*, 11(1), 65-72.
- Tuchman, G. (1972). Objectivity as strategic ritual: An examination of newsmen's notions of objectivity. *American Journal of sociology*, 77(4), 660-679.
- Van Aelst, P. (2018). Twee handen op één buik? Hoe en waarom de mediatisering van de Vlaamse politiek en participatie hand in hand gaan. *Res Publica*, 60(4).
- Van Aelst, P., Sehate, A., Van Dalen, A. (2010) Members of parliament: Equal competitors for media attention? An analysis of personal contacts between MPs and political journalists in five European countries. *Political Communication*, 27(3), 310-325.

- Van Aelst, P., Strömbäck, J., Aalberg, T., Esser, F., De Vreese, C., Matthes, J., . . . Stępińska, A. (2017). Political communication in a high-choice media environment: a challenge for democracy? *Annals of the International Communication Association*, 41(1), 3-27.
- Van Dale. (2022). *bias*. Van Dale. Geraadpleegd op 2 februari 2022, van <https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/engels-nederlands/vertaling/bias#.YpHXOqhBy3A>
- Van Isterdael, I. (2021, 21 december). Het debat over de kernuitstap gaat over de foute vraag. *De Tijd*.
- Van Leuven, S., & Berglez, P. (2016). Global journalism between dream and reality: A comparative study of The Times, Le Monde and De Standaard. *Journalism studies*, 17(6), 667-683.
- Verhaege, N. (2022, 18 maart). Van “ja” naar “nee” tot “misschien”: terugblik op jarenlang bochtenparcours rond de kernuitstap. *VRT NWS*. Geraadpleegd op 27 april 2022, van <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2020/09/10/kernuitstap-terugblik/>
- Verstraeten, R. (2018). *Steeds hetzelfde nieuws? Een kwantitatieve analyse naar inhoudelijke convergentie en interpretatieve journalistiek bij Vlaamse kranten*. [Masterscriptie, Universiteit Antwerpen]. Medialibrary.
- Vlaanderen. (2019). *De mediaregelgeving*. www.vlaanderen.be. Geraadpleegd op 4 juni 2022, van <https://www.vlaanderen.be/de-mediaregelgeving>
- Vossen, M. (2020). Nuclear energy in the context of climate change: A frame analysis of the Dutch print media. *Journalism studies*, 21(10), 1439-1458.
- VRM. (2021, 1 oktober). *Mediaconcentratie*. Vlaamse Regulator voor de Media. Geraadpleegd op 4 juni 2022, van <https://www.vlaamseregulatormedia.be/nl/mediaconcentratie>
- Wahlberg, A. A., & Sjoberg, L. (2000). Risk perception and the media. *Journal of risk research*, 3(1), 31-50.
- Wilkes, O., & Mann, R. (1978). The story of nukey poo. *Bulletin of the Atomic Scientists*, 34(8), 32-36.
- Williamson, K., Qayyum, A., Hider, P., & Liu, Y.-H. (2012). Young adults and everyday-life information: The role of news media. *Library & Information Science Research*, 34(4), 258-264.
- Yoon, J. (2013). Who Receives Media Attention in South Korea: Analysing Internal and External Pluralism in the News Coverage of Policy Debates. *Asian Journal of Political Science*, 21(2), 126-147.

Bijlagen

Bijlage 1

Verklaring op Eer

Ik, ondergetekende, aanvaard de volgende voorwaarden en bepalingen van deze verklaring:

In het kader van het uitvoeren van mijn masterproef aan de Universiteit Antwerpen (UAntwerpen) binnen de faculteit Sociale Wetenschappen, zal ik toegang krijgen tot (technische en andere) informatie van UAntwerpen en/of derde partijen, in geschreven, elektronische, mondelinge, visuele of eender welke andere vorm, met inbegrip van (maar niet beperkt tot) documenten, kennis, data, tekeningen, foto's, filmmateriaal, modellen en materialen. Deze informatie wordt gezamenlijk met informatie voortkomend uit het door mij uitgevoerde onderzoek beschouwd als 'Vertrouwelijke Informatie'.

Ik zal de Vertrouwelijke Informatie uitsluitend aanwenden voor het uitvoeren van het onderzoek in kader van mijn studies binnen UAntwerpen. Ik zal:

- a) de Vertrouwelijke Informatie voor geen enkele andere doelstelling gebruiken;
- b) de Vertrouwelijke Informatie niet zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van UAntwerpen op directe of indirecte wijze publiek maken of aan derden bekendmaken.
- c) De Vertrouwelijke Informatie noch geheel noch gedeeltelijk reproduceren.

Aangezien ik bij de creatie van de onderzoeksresultaten in het kader van mijn studies bij UAntwerpen, beroep doe op universitaire middelen en faciliteiten, draag ik hierbij de vermogensrechten van mijn onderzoek over aan Universiteit Antwerpen.

Voor de uitvoering van mijn werk verbind ik mij ertoe om alle onderzoeksdata en ideeën niet vrij te geven tenzij met uitdrukkelijke toestemming van mijn promotor(en).

Na de beëindiging van mijn masterproef zal ik alle verkregen Vertrouwelijke Informatie en kopieën daarvan, die nog in mijn bezit zouden zijn, aan UAntwerpen terugbezorgen.

Naam: Marie Hofmans

Adres: Kleinheide 25, 2242 Pulderbos

Geboortedatum en -plaats : 23/12/1999 - Malle

Datum: 07/06/2022

Handtekening:



Appendices

Appendix A. Intercodeurbetrouwbaarheid

Intercodeurbetrouwbaarheid codeboek

Tabel 10 *Intercodeurbetrouwbaarheid Krippendorff's Alpha*

Variabele	Krippendorff's Alpha
Categorie actor	0,95
Energiebeleid	0,42
Kernuitstap	0,74
Industrie/energiemarkt	0,32
Economische Vooruitzichten	0,22
Wind-, zone-energie en waterkrachtcentrales	0,74
Politieke partij	1,00
Actor activiteit	0,63
Gunstigheid vermelding	0,69
Voorstander kernenergie	0,84

Appendix B. Codeboek

V01. Codeur

Duid je naam aan.

- 1 Marie
- 2 Paulien

V02. Nieuwsmedium

Duid het medium aan waarin het artikel verscheen.

- 1 De Standaard (DS)
- 2 Doorbraak (DO)
- 3 DeWereldMorgen (DWM)

V03. Artikel ID

Noteer BRON;DD;MM;JJ;artikelnummer => DS02051901. Het artikelnummer wordt gebruikt om een onderscheid te maken wanneer er meerdere artikels op één dag verschijnen.

V04. Duid de maand aan waarin het artikel verscheen

1. Januari
2. Februari
3. Maart
4. April
5. Mei
6. Juni
7. Juli
8. Augustus
9. September
10. Oktober
11. November
12. December

V05. Duid het jaar aan waarin het artikel verscheen

1. 2017
2. 2018
3. 2019
4. 2020
5. 2021

V.06 Inhoud artikel (dummy vraag) Dit onderdeel van het codeboek werd gebaseerd op de scriptie van Dries Geenen (2011).

Duid aan of het artikel elementen bevat die verwijzen naar volgende categorieën.

A Wetenschappelijke ontwikkeling

Ontwikkelingen i.v.m. kernenergie op wetenschappelijk vlak. Bijvoorbeeld: het gebruik van nieuwe grondstoffen voor kerncentrales, de 3e of 4e generatie van reactoren, kernfusie, modulaire reactoren...

0. Nee

1. Ja

B Kernuitstap

Berichtgeving over de kernuitstap, het uitstellen ervan of een wetswijziging.

0. Nee
1. Ja

C Energiebeleid

Berichtgeving omtrent kernenergie binnen het kader van opwekking van elektriciteit en het toekomstige beleid hieromtrent binnen de context van ons land zoals de energiemix voor de toekomst, energietoevoer van/naar het buitenland, terugdringen CO², toekomstplannen voor energietoevoer, besparingsplannen, toekomstvisie over energie, Plan A en Plan B

Stijgende energieprijzen horen bij 'Energemarkt'.

0. Nee
1. Ja

D Industrie/Energemarkt

Berichtgeving omtrent de ontwikkelingen en reguleringen binnen de context van de energiemarkt. Bijvoorbeeld: monopolypositie van Electrabel, stijgende energieprijzen de nucleaire rente, rapporten omtrent energievoorziening en marktwerking, bevoorrading(zekeerheid)...

0. Nee
1. Ja

E Klimaatbeleid

Berichtgeving waarbij kernenergie wordt gelinkt aan het klimaatbeleid en klimaatissues.

Bijvoorbeeld het Akkoord van Parijs en de opwarming van de aarde in het algemeen. Het is niet voldoende wanneer klimaat en kernenergie louter in hetzelfde artikel worden vermeld. De twee begrippen (of dergelijke) moeten voorkomen in dezelfde paragraaf.

0. Nee
1. Ja

F Stroomuitval/ stilleggen reactoren

In het artikel wordt gesproken over het uitvallen van elektriciteit of het stilvallen van kernreactoren.

0. Nee
1. Ja

G Veiligheid

Berichtgeving rond de potentiële gevaren en veiligheidsrisico's van kerncentrales en kernenergie in het algemeen. Voorbeelden zijn de rampen in Tsjernobyl en TMI, evenals Fukushima, radioactieve straling en opslag van het afval dat in het gedrang komt, milieugerelateerde nadelen, vrijgekomen radioactieve stoffen, scheurtjes in kerncentrale etc.

0. Nee
1. Ja

H Nucleair afval

Berichtgeving rond de opslag, verwerking maar ook rond de gevaren van nucleair afval.

- 0. Nee
- 1. Ja

I Kernrampen

- 0. Nee
- 1. Ja

J Stoom- en gascentrales

Berichtgeving rond het gebruik of het inzetten van stoom- en gascentrales

- 0. Nee
- 1. Ja

K Wind-, zonne-energie en waterkrachtcentrales

Berichtgeving rond het gebruik of het inzetten van hernieuwbare energie

- 0. Nee
- 1. Ja

V07. Welke topics kwam voor in het artikel?

Welke subthema's kwamen allemaal aan bod?

- 1. Kernuitstap (of het uitstel ervan)
- 2. Hoge energieprijzen
- 3. Kernafval
- 4. Alternatieve bronnen voor kernenergie
- 5. Stilleggen kernreactoren/stroomuitval
- 6. Scheurtjes kerncentrale
- 7. Hernieuwbare energie
- 8. Gascentrales
- 9. Onderzoek naar kernenergie
- 10. Voordelen kernenergie
- 11. Nadelen kernenergie
- 12. Nucleaire rampen
- 13. Politiek debat kernenergie
- 14. Andere

V08. Dominante thema artikel

Wat was het dominante thema van het artikel? Kijk eerst naar de titel of die iets te maken heeft met kernenergie. Als dit niet van toepassing is, kijk je naar de hoeveelheid tekst die aan een thema wordt geschonken.

- 1. Kernuitstap (of het uitstel ervan)
- 2. Hoge energieprijzen
- 3. Kernafval
- 4. Alternatieve bronnen voor kernenergie
- 5. Stilleggen kernreactoren/stroomuitval

6. Scheurtjes kerncentrale
7. Hernieuwbare energie
8. Gascentrales
9. Onderzoek naar kernenergie
10. Voordelen kernenergie
11. Nadelen kernenergie
12. Nucleaire rampen
13. Politiek debat kernenergie
14. Andere

V09. Algemeen oordeel

Geef jouw algemene interpretatie van het hele artikel weer ten aanzien van kernenergie.

1. Positief
2. Negatief
3. Zowel positief als negatief
4. Neutraal
5. Niet van toepassing

V10. Het gehele artikel is eerder

1. Neutraal = geeft geen standpunten van actoren weer
2. Gebalanceerd = zowel voor- als tegenstandpunten
3. Eenzijdig POSITIEF = enkel standpunten voor kernenergie
4. Eenzijdig NEGATIEF = enkel standpunten tegen kernenergie
5. Niet van toepassing

Actoren *Dit onderdeel van het codeboek werd gebaseerd op de scriptie van Willem Buyens (2019)*

Alle actoren die vermeld worden in het artikel moet gecodeerd worden. Actoren omvatten zowel personen, organisaties, instellingen, politieke partijen, middenveldorganisaties, ... Actoren die meerdere keren in één nieuwsartikel vermeld worden, dienen slechts één keer opgenomen te worden in de codering. Enkele opmerkingen:

‘de vakbonden’ => niet coderen

‘de groenen’ => Groen

‘de eerste minister’ => politicus

V11. Naam actor

Het kan gaan om een eigennaam of de naam van een organisatie/bedrijf/belangengroep/... Deze vraag zal terugkomen naargelang het aantal actoren dat voorkomt in het artikel. Hou rekening met het gebruik van hoofdletters en de schrijfwijze in de tekst!

Vul de naam van de actor in.

VANAF HIER HERHALEN VOOR MEERDERE ACTOREN

V12. Categorie actor

Tot welke categorie of maatschappelijke groep behoort de actor? De hoogste mogelijke functie met telkens gecodeerd worden.

Vb. Bart de Wever (N-VA) => politicus. Bij dit voorbeeld worden twee actoren weergegeven. Je codeert in dat geval op 'politicus'.

Een actievoerder van Greenpeace => middenveldorganisatie

0. Niet classificeerbaar

B Politiek en Overheid

1. Politicus
2. Politieke partij
3. Overheidsinstelling (vb. EU)
4. Ordehandhaving en hulpdiensten

B Professionals en Experts

5. Media en journalisten
6. Business professionals
7. Bedrijf / industrie uit private sector (vb. Engie-Electrabel; NIRAS; IRE)
8. Experts / academici en onderzoekscentra (vb. SCK CEN, VUB, UA)
9. Bekendheden: zijn louter bekend vanwege hun media-aanwezigheid.

C Maatschappelijk middenveld

10. Middenveldorganisatie
11. Vertegenwoordiger/woordvoerder van middenveldorganisatie

D Burgers

12. Niet-betrokken burgers: niet-betrokken burgers zijn personen die in hun hoedanigheid als burger (en dus niet als één van de andere actorcategorieën) aanbod komen in/duiding geven voor de berichtgeving over een bepaalde gebeurtenis waarbij zij niet betrokken waren. Bv. Een toevallige passant die zijn/haar mening geeft over kernenergie.

E Andere

13. Andere

V13. Partij (Invullen wanneer V12 = 1 of 2)

Vul de partij van de betreffende actor in.

1. CD&V
2. Open Vld
3. N-VA
4. Vooruit
5. Groen

6. PVDA-PTB
7. Vlaams Belang
8. MR
9. PS
10. CDH
11. Ecolo
12. Union des Francophones
13. Défi
14. Parti Populaire
15. Andere

V14. Actor activiteit

Selecteer de best passende (1<2<3). Een actor die zowel vermeld als gequote wordt, moet gecodeerd worden als 3 actief gequote.

0. Niet van toepassing
1. Passief vermeld *vb. ... zei Bouchez in de **Zevende Dag**. De zevende dag = passief*
2. Actief geparafraseerd *vb. **Tinne Verstraeten** (Groen) wil elk detail uitgeklaard hebben.*
3. Actief gequote *vb. 'Plan A is dood' zei **Bouchez** in de Zevende Dag. Bouchez = actief gequote*

HERHALEN VOOR MEERDERE ACTOREN

V15. Gunstigheid van vermelding voor de actor

Hoe gunstig is de vermelding van actor X voor hem/haar. Het is de bedoeling om de informatie te beoordelen of die al dan niet gunstig is ten opzichte van de actor (vb. Groen is voorstander van de kernuitstap = gunstig; Vivaldi is niet meer dan een flop = ongunstig).

1. Gunstig
2. Ongunstig
3. Ambivalent (zowel gunstig als ongunstig)
4. Neutraal
5. Niet van toepassing

V16. Standpunt actor

Uit de actor een mening? (Als de actor louter vermeld wordt, duid je 'nee' aan)

- 0 Nee
- 1 Ja

V17. Kernuitstap

0. Negatief
1. Positief
2. Neutraal
3. Positief en negatief
4. Niet van toepassing

V18. Benoemt de actoren VOORDELEN van kernenergie

0. Nee

1. Ja

V19. Benoemt de actoren NADELEN van kernenergie

0. Nee
1. Ja

V20. Kernenergie afbouwen

0. Negatief
1. Positief
2. Neutraal
3. Positief en negatief
4. Niet van toepassing

V21. Gascentrale (pro = positief, contra = negatief)

0. Negatief
1. Positief
2. Neutraal
3. Positief en negatief
4. Niet van toepassing

V22. Huidig energiebeleid

0. Negatief
1. Positief
2. Neutraal
3. Positief en negatief
4. Niet van toepassing

V23. Huidige energiemarkt

0. Negatief
1. Positief
2. Neutraal
3. Positief en negatief
4. Niet van toepassing

V24. Is de actor een voorstander van kernenergie denk je?

0. Nee
1. Ja

Niet van toepassing

Appendix C. Verdeling nieuwsitems per jaar

Tabel 11 Kernenergie in nieuwsartikelen per jaar

	Nieuwsmedium			Total	
	1 De Standaard (DS)	2 Doorbraak (DO)	3 DeWereldMorgen (DWM)		
Jaar	2017	40	2	14	56
	2018	69	14	11	94
	2019	39	25	21	85
	2020	42	29	17	88
	2021	71	53	26	150
Total		261	123	89	473

Tabel 12 Kernenergie in nieuwsuitzendingen per jaar

		medium		Total
		VRT	VTM	
jaar	2017	86	35	121
	2018	159	133	292
	2019	49	32	81
	2020	28	18	46
	2021	136	105	241
Total		458	323	781

Tabel 13 Totaal aantal items kernenergie per jaar

		Total alle media
jaar	2017	177
	2018	386
	2019	166
	2020	134
	2021	391
Total		1254